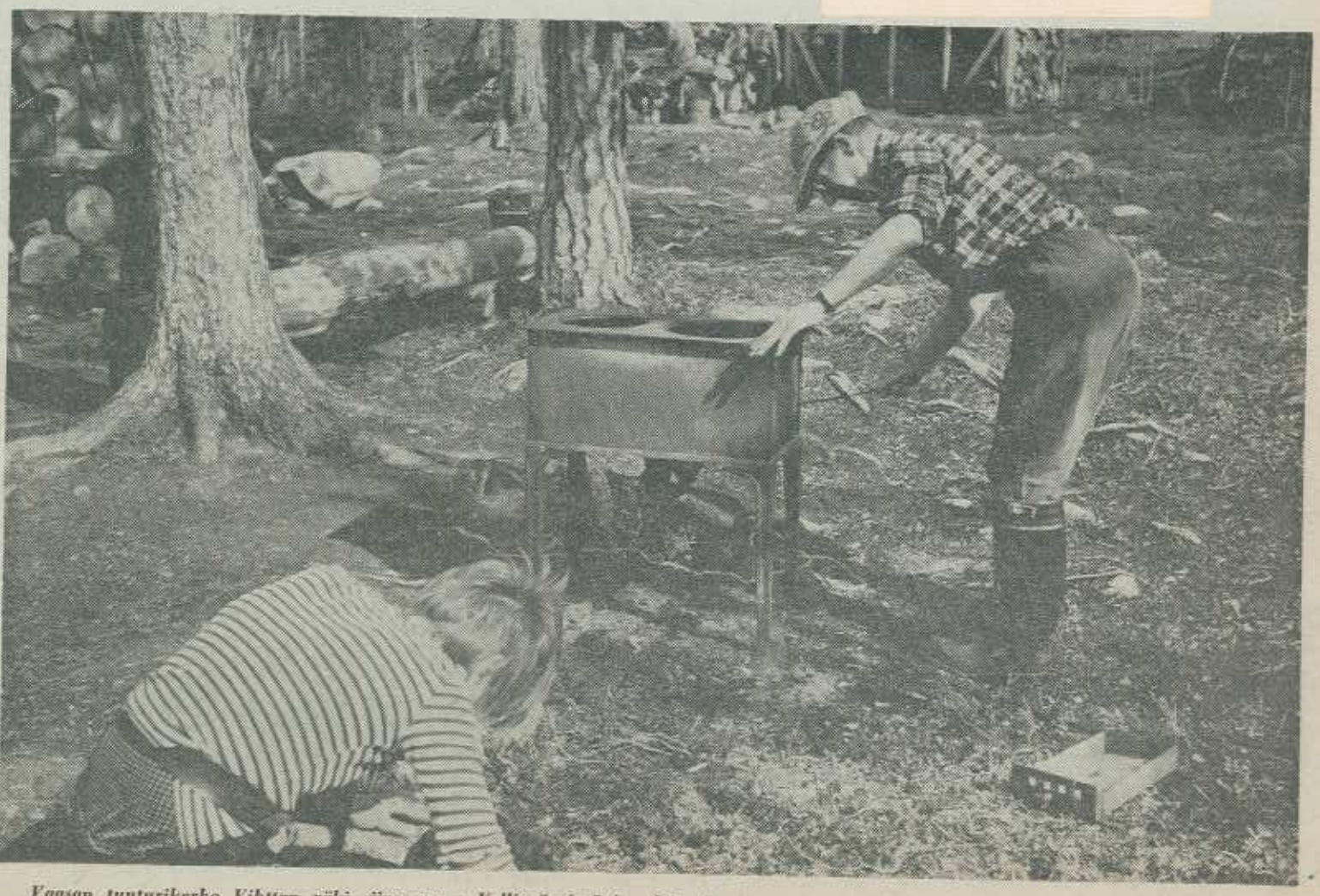
TUNTURI

LAPINKÄVIJÄIN LEHTI ★ JULKAISIJA T

T LA

2/73

Vaasan tunturikerho Vihtian väki siivoamassa Vellinsärpimäojan kämpän kamiinaa.

Tunturiluuta teki puhdasta jälkeä Saariselällä

Paljolta olimme uskon varassa silloin, kun operaatio tunturiluutaa ryhdyttiin panemaan liikkeelle. Luotimme kuitenkin retkiväkeen, eikä se meitä pettänytkään. Lapiot, haravat ja rautakanget heiluivat, kuoppia kaivettiin, roskia poltettiin ja kaminoita nuohottiin. Rautulammella vedettiin lavereiden alta roinaa rautahavaralla, Luulammen kämpän laveriraudat pestiin lammessa ja kuuleman mukaan Siulan ruoktua kuurattiin hiekallakin. Vellinsärpimäojan kämpän ympäristö on nyt puhdas kuin kirkon piha eikä Luirollekaan tarvitse roskakasoissa kompastella.

Tämän talkootyön ideana oli ensiksi varsinainen siivoustyö ja toiseksi se, että siivouksen jälki esimerkillään vaikuttaisi estävästi tai ainakin vähentävästi roskaantumiseen. Tämän jälkimmäisen tavoitteen onnistuminen nähdään tulevaisuudessa.

Kun suoritetusta talkootyöstä on nyt tullut tilityksen aika, kerrottakoon sen vaiheista tässä oman lehtemme palstoillakin.

Kun retkireittien roskaantumisesta oli julkisessa sanassa retkiväkeä moitittu, ja siihen oli aivan ilmeisesti aihettakin, lähdettiin siitä yksinkertaisesta ajatuksesta, että siivoamallahan roskista selvitään.

Tunturiladun johtokunnan kokouksessa vuoden -72 lopulla teki allekirjoittanut ehdotuksen, että Saariselän autiotuvat ja niiden ympäristöt siivottaisiin yhdistyksemme toimesta. Johtokunta päättikin, että ryhdytään toimeen. Täysin selvillä oltiin kyllä siitä, että Käsivarren autiotupien ympäristöt ovat myöskin melko mahdottomassa kunnossa. Tunturiluutakokeilun kohteeksi valittiin kuitenkin Saariselkä sen vuoksi, että maasto-olosuhteet (maaperä) eivät ole siellä niin hankalat kuin Käsivarressa.

Toisen hallitsemalla maalla ei kuitenkaan tällaista luutaoperaatiotakaan saa ilman asianomaisen lupaa suorittaa, ei ainakaan mennä kuoppia kaivelemaan. Pelkkä siivoaminen on kai kuitenkin luvallista ja toivottavaa, mutta jo roskien polttamisen täytyy perustua ainakin jonkinlaiseen lupaan tai sopimukseen. Niinpä Antero Tarvainen ja allekirjoittanut marssivat 18. 1. 73 metsähallituksen pääjohtajan pakeille kirjelmär kanssa, jossa tiedusteltiin metsähallituksen kantaa suunnitteilla olevasta siivousoperaatiosta. Voidaan sanoa, että pääjohtajan ja metsähallituksen suhtautuminen asiaan oli hyvin myönteinen ja lupa saatiin. Myös kaikilta muilta, joiden omistuksessa tai hallinnassa on Saariselän autiotupia, pyydettiin ja saatiin vastaavat luvat. Tämän jälkeen alkoivat sitten varsinaiset järjestelyhommat. Johtokunta nimesi työtä suunnittelemaan ja organisoimaan toimikunnan, johon vetäjäksi tuli Petteri Wäänänen ja jäseniksi Sirkka laakso, Topi Harjanne ja Yrjö Suuniittu. Sihteerin tehtävät lankesivat Eila Wäänäselle ja Hannu Hiltunen toimi pappina antaen tälle urakalle nimen "tunturiluuta".

Kaikista niistä moninaisista järjestelyistä ja yhteydenotoista, joita suoritettiin metsähallituksen edustajien, Perä-Pohjolan piirikuntakonttorin ja Luiron

(Jatkuu siv. 4)

Puheenjohtajan tähdenvälejä

Toimintavuosi on jälleen kierähtänyt umpeen. Tuhannes tunturisusi ja susivihkiäiset aidossa Lapin ympäristössä omassa Susikyrössämme olivat niitä juhlahetkiä, joista jälleen on palattu arkiseen järjestötoimintaan. Tunturikerhopohjaisen työskentelyn edistäminen, toiminnan painopisteen siirtäminen paikallisiin pienryhmiin on ollut keskeisenä järjestöllisenä tavoitteena. Tunturiladun jäsenmäärä on kasvanut niin suureksi, että johtokunnan työ on pakosta muuttamassa luonnettaan. Kun aikaisemmin johtokunta suunnitteli ja järjesti koko jäsenkunnalle tarkoitettuja yhteisiä rientoja, toiminta nyt on paljolti ideoiden ja toimintaherätteiden antamista, toteutus on jäämässä yhä enemmän tunturikerhojen ja jäsenporukoiden harteille.

□ □ □

Kaksi merkittävää työtä on kuluvana toimintakautena saatu toteutetuksi. Operaatio Tunturiluuta ja siihen liittyneet Ivalonjoen Ykinsillan kunnostustalkoot osoittavat, että jäsenistössä elää vanha tunturihenki. Arvokkaiksi koetut tavoitteet saavat tunturilatulaisten ja kerhojen aktiivisen tuen taakseen. Mikä siinä sitten on toimiessa.

□ □ □

Tunturiluuta on mielestäni osoittanut, että vastuullinen retkeilijäjoukko pystyy estämään Lapin roskaantumisen ja poistamaan suuren ja näkyvimmän osan varsinaisten eräalueiden ja niiden kämppien ympäristön epäsiisteydestä. Ongelma on hoidettavissa asennekasvatuksella ja kohtuullisella joko retkeilijöiden tai viranomaisten toimenpiteillä. Kiitokset operaatioon osallistuneille ja erityisesti Petterille ja Pekalle, jotka kantoivat asiassa kovimman helteen.

□ □ □

Toinen vähemmän tekovaiheessa näkynyt, mutta merkittävä työ on Susikyrön vihkiäisjuhlafilmin valmistuminen. Kaunon yhdenmiehen talkoilla on saatu aikaan kahdenkymmenenkahden minuutin filmi, johon on tallennettu Susikyrön alueeseen liittyvää historiaa sekä kuvina että ää-

(jatkuu siv. 8.)

Erävaelluksen mestaruuskilpailun voitti tunturilatulainen joukkue

Kolbmalaiset Yrjö Suuniittu ja Matti Rekola ovat tämän vuoden Suomen mestareita erävaelluksessa. Heidän partionsa voitti Sodankylässä erävaelluksen vaativan, nelipäiväisen mestaruuskilpailun, joka nyt järjestettiin neljännen kerran. Onnittelut näille mestareille, jotka aikaisempina vuosinakin ovat sijoittuneet kärkitiloille.

Kolbma oli lähettänyt kilpailuun toisenkin joukkueen, jossa Jorma Pihlainen ja Maija Tuhtonen saavuttivat kuudennen sijan. Maija oli kilpailun ainoa naisosanottaja.

Tunturilatu r.y.

☐ JOHTOKUNTA
puheenjohtaja
Antero Tarvainen
varapuheenjohtaja
Aarno Wäänänen

jäsenet: Toivo Harjanne, Hannu Hiltunen, Pekka Huttunen, Sirkka Laakso, Yrjö Suuniittu, Sirkka Iivanainen, Lasse Lindberg.

Sihteeri: Annikki Hakavuo
Töölönkatu 36 B 36 00260 Helsinki 26
puh. 445 069

Jäsenkortistonhoitaja sekä rahastonhoitaja:
Anneli Peltonen
Alkutie 27 006600 Helsinki 66
puh. 749 263

Juoksevat raha-asiat hoitaa:
Kaija Nurmi, Suomen Ladun toimisto
Korkeavuorenkatu 25 A 00130 Helsinki 13
puh. 90-10 101

☐ JÄSENLEHTI
Tunturilatu
Toimittaja Erkki Wiksten
Yläkiventie 5 K 187 00920 Helsinki 92
puh. 335 878

☐ NAISTOIMIKUNTA
Kokoonkutsujana Kirsti Päivärinta
Pietarinkatu 19 00140 Helsinki 14
puh. 631 531

☐ SUSIKYRÖ-TUNTURIMAJA
os. Raattama, Ylikyrö
Susikyrön rakennuspäällikkö:
Pekka Huttunen
Joukontie 27 76100 Pieksämäki 10
Susikyrön isäntä: Ossi Issakainen, Muonio

☐ SUSIVALIOKUNTA
Puheenjohtaja Aarno Wäänänen
Sihteeri Eila Wäänänen
Jäsenet: Toivo Harjanne, Kauno Laine, Raimo Niklander

☐ TUNTURIKERHOT

Kuokte (2) Hyvinkää
Puheenjohtaja Reino Aaltonen
sihteeri Eero Härkönen
os. Perttulankatu 34 05800 Hyvinkää
puh. 914-11 161

Kolbma (3) Tampere
Puheenjohtaja Yrjö Suuniittu
sihteeri Elma Mäkinen
os. Kirjavaisenkatu 5 Tampere 56
puh. 931-630 537

Njellä (4) Pieksämäki — Mikkeli
Puheenjohtaja Pekka Huttunen
sihteeri Eila Hämäläinen
os. Nuijamiestenkatu 24 D 10
50100 Mikkeli 10

Vihtta (5) Vaasa
Puheenjohtaja Aarne Orhanen
sihteeri Paavo Finnilä
os. Malmönkatu 17 65140 Vaasa 14
puh. 961-14 166

Kuhtta (6) Helsinki — Vartiokylä
Puheenjohtaja Alpo Mäntynen
sihteeri Risto Virta
os. Lauri Mikonpojantie 1 00840 Helsinki 84
puh. 90-6980 740

Sietsa (7) Iisalmi
Puheenjohtaja Kauko Härkönen

Kavtsi (8) Helsinki
Puheenjohtaja Lasse Lindberg
sihteeri Marjatta Lindberg
os. Linnankoskenkatu 3 A 9
00250 Helsinki 25
puh. 90-446 770.

Kolbman kuulumisia

Käki p...le! Tämä, näin kirjoitettuna ainakin vähän tuhmanpuoleinen lausahdus muodostui allekirjoittaneelle suorastaan motoksi heinä-elokuun vaihteen talkoohommelien yhteydessä. Kun sen Ivalojoella kuulin pariviikkoisen risuparran takaa, ei se tuntunut yhtään pahalta, vaikka Marjatta kauhistelikin retkitovereittensa Matin ja Lassen puheita. Käki näet intoutui, kaj helteisen kesän kaistapäiseksi tekemänä kukkumaan vielä elokuun puolellakin. Sillä kävellessämme Peuraselästä Manto-ojalle sé helskytteli melkeinpä taukoamatta ja välillä vieläpä niin innokkaasti, että oli sotkeutua tavuihinsa.

Niin — Ykinsilta tuli tunturilatulaisten toimesta kunnostettua jälleen palvelemaan retkeilijöitä ja mikseipä muitakin kulkijoita. Meidän, kolbmalaisten retki suuntautui Ivalojoelta Saariselälle, Tunturiladun tämän vuoden suurimman tempauksen — Tunturiluuta-operaation — merkeissä. Osuutemme kaakkoisimmassa osassa Saariselkää tuli toteutetuksi ja samalla eräretki halki kiistellyn Koilliskairan suoritetuksi. Yllättävän vähän oli Saariselällä kulkijoita näin elokuun alussa. Liekkö maine pahasta räkästä, joka kuulemma vaivasi joissakin osissa Lappia, kiirinyt etelään. Ivalojoella, sen kummemmin kuin Saariselälläkään ei hyttysiä esiintynyt normaalia enempää.

Viime kuulumisten jälkeen on toki muutakin tapahtunut kerhon puitteissa. Eräretkiä kevään hangille, kesällä ja ruskan paloakin katsomaan tehtiin useita. Kerhon talvieräretkellä Kilpisjärveltä Särkijärvelle kokeiltiin ja hyväksi havaittiin kerhon uusi talviteltta. Latosaaressa on edelleenkin ollut täällä etelässä tapahtuvan toimintamme painopiste — talkoiden, retkeilyn ym. muodossa. Toukokuun lopulla oli vierainamme TL:n johtokunta sekä edustajia eri tunturikerhoista. Autiotupa- ja koilliskairatoimikuntien mietinnöt muodostuivat Tunturiluudan ohella tärkeimmiksi keskustelukysymyksiksi. Totesimme joukolla, että tällaiset kanssakäymiset ovat antoisia. Omalta osaltamme toivomme niiden jatkuvan.

Vaikka Tunturilatu ry ei olekkaan varsinainen kilpailuja harrastava seura, niin sallittakoon meille yksi sektori, jossa voimme mennä koettelemaan taitojamme ja kuntoamme kilpailun merkeissä. Ja se on — erävaellus, joka liittyy aivan olennaisesti meidän rakkaaseen harrastukseemme, sanoisinpa elämänmuotoomme. Valitettavasti vain, kilpailun luonteesta johtuen tapaus on joka kerta lyhyt, mutta sitäkin intensiivisempi pyrähdys, pitemmällä mittapuulla mitaten. Me kolbmalaiset olemme lähteneet SL:n leiripäivien vaelluskilpailuihin sekä valtakunnallisiin erävaelluskilpailuihin ollaksemme mukana tunturiretkeilyn tunnetuksitekemisessä, osoittaaksemme latuväelle tunturilatulaisten täyttävän paikkansa Suomen Ladun suuressa latuperheessä. Oma antinsa on jokaisella kilpailulla, jonka koemme. Aina oppii jotakin uutta tai ainakin joutuu soveltamaan jotakin hämärästi muistissa olevaa. Ja vasta tämän jälkeen tulee kilpailun aiheuttama viehätys. Tunne siitä, että selviää, joskaan ei aina sijoituksissa, niin itsensä kanssa kuitenkin. Olemme kyllä valmiit myöntämään, että kairan kulkeminen kilpaa, ei sinänsä ole mielekästä, mutta onhan toki toisessakin vaakakupissa jotakin. Eikä Tunturiladun edustaminen ole niitä vähäisimpiä puntteja. Toivomme vain, että tunturilatulaiset kautta maan tulisivat mukaan myöskin tähän toimintaan. Kyllä taitoa ja kuntoa löytyy aivan varmasti, jos vain asia omaksi otetaan.

YKA

ANORAKKI

VAATIVAAN KÄYTTÖÖN

(tunturisusien käyttämä malli)

Valmistamme anorakkeja PMK:n erittäin kestävästä, vettähylkivästä Dio-gabardinista ja kesäkäyttöön hieman ohuemmasta Dio-Luxista. Runsas värivalikoima. Miesten koot 48--58. Naisten koot 36—46.

Kestäviä **SUKSIPUSSEJA** (pituudet 205 cm ja 220 cm)

LK-tuote Oy

Ilmarinkatu 34 33500 Tampere 50 puh. 931-56 121

LK tuote oy LK tuote oy LK tuote oy LK tuote oy LK tuote oy

Kuoktesta kuultua:

— Liekö ollut aikaisen kevään vaikutusta vai muuten "kevättä rinnassa" vaiko ahdasta maan pinnalla, kun innokkaimmat kerholaisemme viettivät kevättöitä puun oksalla. Istahtikohan lintuja samalle oksalle!
— "Merivaellukselleki" taas osallistuttiin.
– Karhuakin kierrettiin Juhannusyönä Kuusamossa. Minkälainen lie ollut tulos?
Heinäkuun alkuun osui leiripäivät Vuokatilla. — Toiset siellä luontopolkua samosivat, toiset mittelivät voimiaan ja taitojaan vaelluskilpailuissa ja muutamat olivat niin innostuneita telttailemisesta, etteivät malttaneet ulos tulla.
— Tunturiluudasta innostuttiin kaikki, mutta sen "pitelijäksi" jäi vain Osmo
-- Suuntako lie ollut aiemmin epäselvä, kun kompassineulaa liikuteltiin niin ahkeraan syyskesällä.
— Turvallista on lähteä kuoktelaisten vaeltelemaan, kun kursseilla eräitaitoja kartutetaan.
— Hyvinkääläisille tuotiin "Lappia" nähtäväksi rakovalkealla syysillan pimetessä.

Kavtsin kuulumisia

Kavtsin ensimmäinen vuosi on sujunut vilkkaan toiminnan merkeissä niin Lapin selkoisilla kuin täällä etelän rinnemaillakin.

Kerhoiltoihin on kokoonnuttu kuulemaan mielenkiintoisia esitelmiä ja muistelemaan entisiä ja suunnittelemaan uusia eräretkiä ja muitakin yhteisiä rientoja.

Kuulumisista päätellen ovat kavtsilaiset tosiaan osallistuneet monenlaiseen toimintaan vuoden mittaan. On käyty Ulko Tammiossa, sillä iki-ihanalla Suomenlahden saarella ja tehty viikonloppureissu Lopelle. Ivalojoen siltatalkoissa ovat maalipensselit heiluneet ahkerasti samoin kuin tunturiluuta Saariselällä. Vuokatin leiripäivillä on kilpailtu paremmuudesta vaelluksen jalossa taidossa muiden tunturikerhojen ja latujärjestöjen kanssa.

Kerran viikossa on kavtsilaisia lähtenyt rivakalle lenkille Helsingin Keskuspuistoon. Siellä on tullut kuljetuksi monenlaisessa säässä ja kelissä. Hikipisara jos toinenkin on tullut tiputetuksi milloin iljanteiselle jäälle, milloin taas kesähelteiden kuivaamalle tielle. Muutaman kerran viime talven aikana saimme jopa kokeilla suksienkin luistoa surkean vähälumisella ladulla.

Eipä unohdeta hauskoja sunnuntairetkiäkään, joita on tehty Helsingin ulkoilualueille suunnistuksen, telttailun, uinnin, sienestyksen, patikoinnin ja hiihdon merkeissä.

Tulevaisuuden suunnitelmista kerrottakoon, että kerhoillat, yhteiset retket ja lenkkeily ovat ohjelmassa kuten aiemminkin. Tosin suunnitteilla on muutakin, mutta siitä kerrotaan toisella kerralla, kunhan suunnitelmat kypsyvät ja toivon mukaan toteutuvat.

Eipä siis tällä kertaa muuta kuin toivotetaan kaikille tunturilatulaisille hyvää hiihtotalvea ja luistavia kelejä.

ML

Njellän kuulumisia

Terveiset täältä Mikkelistä ja Pieksämäeltäkin. Posti kulkee tänne kehityskelpoiselle alueellekin ja Pomppe niin nätisti taas pyysi kertomaan Njellän kuulumisia. Siksi päätinkin lähestyä kirjeellä kaikkia Teitä, Hyvät Ihmiset ja kertoa mitä meille kuuluu.

Jos haluatte numerotietoja kerhomme kohdalta, voitte lukea ne toisaalta tästä lehdestä tai toimintakertomuksesta. Luvut eivät ole päätähuimaavia, mutta uskon meillä olleen kuluneenakin toimintakautena hauskaa yhdessä. Huomasin että olemme yhtä kertaa vähemmän kokoontuneet tänä vuonna, viimevuotiseen verrattuna. Kun tavataan harvemmin, viihdytään paremmin. (Toivottavasti nyt kaikki huomasivat kuinka mahdottoman mukavia ihmisiä me olemme.)

Totta puhuen, on niitä hauskoja ihmisiä muuallakin. Tammikuulla vietimme viikonloppua Virtasalmella yhdessä Keski-Suomen susien ja kummisetä Yrjön kanssa. Tuli siellä asia jos toinenkin pohdittua saunomisen, avantouinnin ja kuvien katselun lomassa. Talven lumien aikana yksi jos toinenkin kävi hiihtotaitoaan testaamassa Lapin hangilla. Pekka veti taas porukkaa vaelluksella ja huipensi matkan Susikyrön hiihtoviikkoon.

Muutamat meistä ovat olleet huolestuneita Lapin retkeilyn tulevaisuudesta. On kerätty aineistoa Koilliskaira suunnitelmasta ja tuessaan ehkä lopettaisivat lapintuessaan ehkä lopettaiivat lapinretkeilyn. Koottu aineisto kainalossa matkasimme tässä kevään korvalla Tampereelle, jonne Kolbma oli kutsunut Tunturiladun "terävänpään". Vili esitteli suunnitelmaa ja asiasta kiinnostuttiin. Toivottavasti asiasta päättävät ymmärtävät meitä "Kairankiertäjiä" ja tekevät hyvät päätökset.

Samalla reissulla suunniteltiin operaatio Tunturiluutaa, johon mekin olimme valmiit osallistumaan. Kohteena oli Luulampi, jonne puh. johtaja, sihteeri ja apuvoimat. Kotkasta ja Riihimäeltä sitten heinäkuun lopulla lähtivät siivoamaan. "Luulammen luudat" lakaisivat osuutensa, pakkasivat kimpsunsa ja äsken herännyt työnhalu siivotutti vielä Sotaojan kämpälläkin, sekä maalautti Ykin siltaa Ivalonjoella. Ykin sillan maalaustalkoot olisi kirjoittamisen arvoinen asia sinänsä.

On hienoa että Tunturiladun ohjelmassa vaalitaan talkooajatusta. Ajan hengelle on vierasta palkaton työskentely, siksi onkin ilo tavata ihmisiä jotka toimivat talkoohengessä. Ykin sillan talkooporukka tälläkin kertaa koki varmasti yhden hienoimmista lomaviikoistaan. Ilmat olivat loistavat, huumori kukki ja herjoja heiteltiin puolin jos toisin. Siitä huolimatta työtä tehtiin kuin hullut. (Terveiset vaan Matille. kyllä suunnittelu pelaa).

Samaa henkeä on varmasti ollut Susikyrön talkoissakin, koska viimetiedot sieltä kertovat uudistuksista, aina vessan siirtoa myöten. Tätä laatua ovat ne Huttusen Pekan lepolomat Susikyrössä. (Sihteeriä vaan huvittaa, kun Pekka Sysikyröönkin lähtiessään aikoo olla tekemättä työtä. Pitäisi kait silmät Pekalta sitoa, ennenkuin se onnistuisi).

Tässä ne meidän yleiskuulumisemme olivatkin. Yksityiskohtia voi kysyä kerhomme jäseniltä. Ilmoitusluontoisena asiana Ruohosen Tuulan tunteville: Tuula otti ja muutti sukunimensä 14. 9. -73 Lujalaksi, asuu nykyisin Mäntsälässä. Eipäs muuta, Dipolissa tavataan.

TOIVOO EILA

Koltankielen opetuskokeilu

Inarin kunta anoo lääninhallitukselta lupaa koulukokeilun aloittamiseksi Sevettijärven koululla vuoden 1974 alusta. Koulukokeilu merkitsee koltankielen opetuksen aloittamista Sevettijärvellä siten, että oppilaat opetetaan ensin lukemaan koltankieltä. Myöhemmässä vaiheessa pyritään siihen, että kahden alimman luokan opetus tapahtuisi kokonaan koltankielellä.

Suomenkieliset Sevettijärven ala-asteen oppilaat jäävät kokeilun ulkopuolelle. Lisäksi jätetään lasten vanhemmille mahdollisuus valita, kumpaan opetusryhmään heidän lapsensa tulevat kuulumaan. Kunnan koululautakunta teki tästä päätöksen torstaina. Siirtymävaiheessa tullaan Sevettijärvellä antamaan opetusta myös saamelaiskäsityötaidossa, jolloin etusijalla ovat luonnollisesti kolttaheimon perinteen mukaiset mallit ja työtavat.

LIITYN TUNTURILADUN JÄSENEKSI

Nimi ..... Synt. .....

Ammatti .....

Osoite .....

Puh. ..... Jäsenmaksu 7 mk/vuosi

- **TUNTURILADUN jäsenenä sinulla on oikeus**
-- **lunastaa oman tunturikämppämme Susikyrön avain, hinta 30 mk**
— **kaivaa kultaa Susiäytsissä**
— **saada jäsenlehtemme Tunturilatu sekä Latu-lehti**
— **alennuksia Suomen Latu ry:n osanottomaksuista.**

● **LIITY TUNTURILATU ry:n jäseneksi tällä lipukkeella ja postita se täytettynä osoitteella**

Tunturilatu ry.
Korkeavuorenkatu 25
00130 HELSINKI 13

Muistikirjan lisälehdet

☐ **PIKKUJOULUN VIETTOON KILJAVALLE**

Tutuksi tullut pikkujoulupaikkamme KILJAVAN KOTORANTA on jälleen varattu käyttöömme L—2. 12. -73. Saunominen, joulnaterla, kahvi, aamupala ja yöpyminen tulevat maksamaan n. 30 mk. Retkeillään lähimaastossa. Ottakaapa taas se nimetön pikkupaketti mukaan pukinkonttia varten. Linja-autoja Helsingistä lähtee laituri 15 klo 12.30, 15.00, 15.55 ja klo 17.00 sekä laituri 14 klo 12.30 ja 13.05. Ilmoittautuminen Latuun 28. 11. mennessä puh. 10 101.

☐ TUNTURILADUN UUSI SIHTEERI on EILA LEHTONEN, joka aloittaa tehtävien hoitamisen toimikauden vaihtuessa. Eilan osoite on Poutamäentie 4 B 00360 Helsinki 36 ja puh. kotiin 90-558399. Älkää siis soitelko Annikille sihteeriasioissa vaikka hänet lehden toimihenkilöluettelossa vielä mainitaankin.

☐ JOULUPAKETTEJA LAPPIIN

Pauligin huvilalla, Mechelininkatu 36 on pakkaustalkoot sunnuntaina 9. 12. -73 klo 9 alkaen.

Tavaralähetykset voi toimittaa Suomen Ladun toimistoon os. Korkeavuorenkatu 25, 00130 Helsinki 13 perjantaihin, 7. 12. -73 mennessä. Erityisesti koulu- ja leikki-ikäisille lapsille sopiva tavara, kuten vaatteet, lelut, kirjat ym. löytää paikkansa. Myös liinavaatteet, lakanat ja pyyhkeliinat sekä säilyvä ruokatavara ovat tervetulleita.

☐ KAVTSIN MYYJÄISET

sunnuntaina 16. 12. 1973 klo 12—18 *Pauligin huvilassa, Mechelininkatu 36.* Kahvitarjoilu, ruokaa, leivonnaisia, kuusenkoristeita ym. TERVETULOA!

Ulkoilulaki voimaan 1. 8.

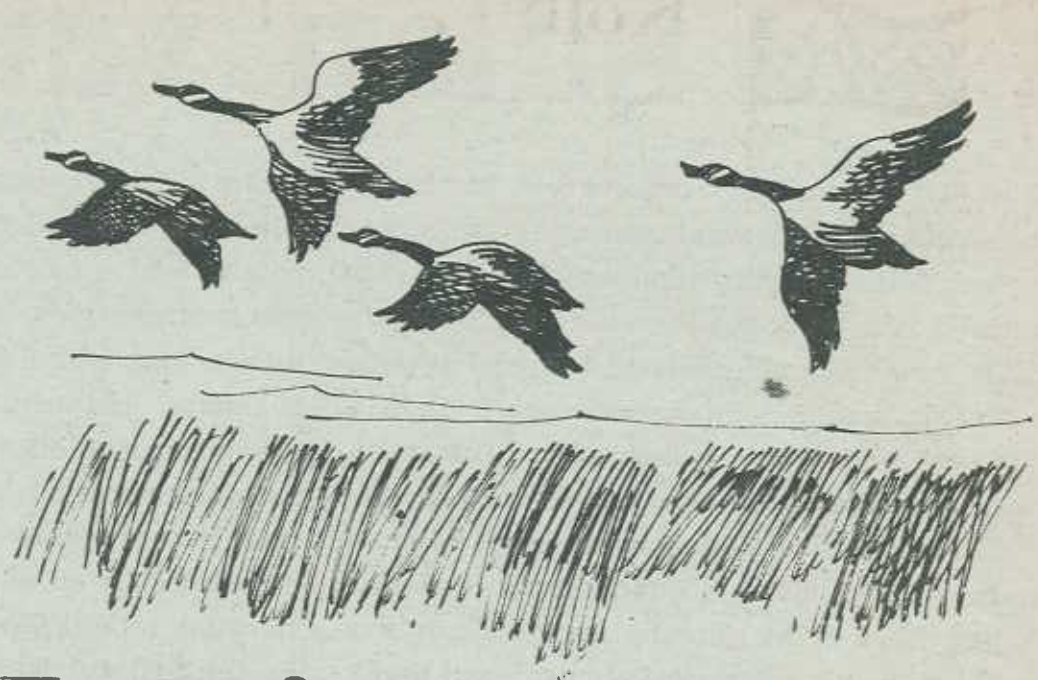
Pitkän odotuksen jälkeen saatiin 1. 8. voimaan ulkoilulaki muodossa, joka ei sisällä kaikkia siihen ajateltuja säädöksiä. Niinpä retkeilijöille tärkeät pykälät ns. jokamiehenoikeudesta puuttuvat.

Hallituksen esityksen ja laki- ja talousvaliokunnan mietinnön perusteluissa todetaan kuitenkin tavanomaisen oikeuden nojalla Suomen kansalaisille kuuluvat jokamiehenoikeudet. Ts. telttailu tai vastaava tilapäinen leiriytyminen tai oleskelu toisen maalla on sallittu sellaisilla alueilla ja paikoissa, joissa siitä ei aiheudu maan omistajalle tai muillekaan vahinkoa taikka merkittävää haittaa tai häiriötä.

Valtion retkeilyalueita koskevien säännösten mukaan valtion maalle, jolla on ulkoilun kannalta huomattava yleinen merkitys voidaan tietyin edellytyksin valtioneuvoston päätöksellä perustaa retkeilyalueita.

Sadetta ja villihanhia

Lapin ruskaa näkemässä

Sataa tihuutti. Suopursut rapsahtelivat saapasvarteen ja niiden väkevä tuoksu leijui ilmassa. Niiden kasvupaikkana oli alava ojanvarsi, josta lähdimme kulkemaan Luttojokea. Maasto alkoi kohota ja kävi pian korpimaiseksi. Harmaita sateen tummentamia keloja siellä täällä, palkoin ristiin rastiin kaatuneita. Rinkka tuntui vielä häiritsevän painavalta harteilla ja sateensuojaksi levittämäni muovinkappale päänpäällä tuntui kyllä estävän näkemistä ja kuulemista, mutta ei housunpolvien kastumista. Kuljimme jonossa, neljä Lapinkerho KIELLAn tunturivaeltajaa aloittelemassa retkeä Anterille ja Vongoivalle. Kello oli melkein kuusi illalla, kun oli tultu Raja-Jooseppiin. Siitä oli päätetty kulkea niin pitkälle kuin keritään ennen pimeän tuloa. Ainakin Luttojoelle. Jokainen koetti päästä eteenpäin niin joutuisasti kuin se kävi päinsä, eikä juuri sanaakaan vaihdettu. Tästä "hiljaisesta liikenteestä" ja siitä, että tuuli oli meille vastainen, johtui tapaus, joka oli sekä mielenkiintoinen että melkoisen harvinainen. Oli kuljettu noin 2—3 kilometriä, kun etuoikealta pilkotti puiden lomista vaalea sinertävä läiskä — vettä. Sitä edelsi okran- ja laimean oranssinkeltainen vyöhyke. Kartassa on sillä kohtaa jängän keskellä pieni järvi, Koirajärvi. Silmäni osuivat tähän muusta maisemasta poikkeavaan täplään juuri kun siitä kohosi kaksi — kolme — neljä suurta lintua ja vielä viides, aivan kirkkaasta auringon valaisemasta kohdasta. Villihanhia! Havisevin siivin ja gang — gang — gang — gang-huutoa kaiuttaen ne etääntyivät kadoten sinertävään usvaan. Villihanhi on aika harvinainen lintu eikä sitä moni pääse näkemäänkään, eikä saamaan saaliikseen, kun se on vielä valpas ja varovainenkin. Ei ole koskaan ennen minullekaan vastaan tullut, vaikka olen kymmenisen vuotta Lapissa kulkenut.

Kun tulimme Lutolle, alkoi jo olla hyvin hämärää. Luttojoki on siltä kohtaa n. 60 metriä leveä ja hyvin vuolas. Olin kerran aikaisemmin ylittänyt Luton siltä kohtaa, mutta silloin oli talvi ja joki paksun jään ja lumen peitossa. Nyt se virtasi mustana, syvänä ja lähes äänettömänä uomassaan ja teki pintaansa "häränsilmiä". Ylitystä varten oli vene, jolla rahtasimme itsemme ja rinkkamme onnellisesti vastarannalle.

Ylitys tapahtui auringon jo painuttua taivaanrannan taa. Vastarannalla koetimme tiedustella paikkaa, mihin olisi mahdollista pystyttää louteet, jotka meillä oli mukana tulilla yöpymistä varten, mutta maasto oli sopimatonta siihen, eikä jo lähes täydellinen pimeys sallinut pitkiä haikailuja. Olimme huomanneet joen rannalla kyyhöttävän rajavartioston suljetun majan toisessa päässä olevan avoimen liiterin. Avasimme sen oven ja totesimme, että siinä se olisi, meidän ensimmäinen yösijamme tällä retkellä. Levitimme siellä olevan porontaljan ja vaahtomuoviset aluslevymme lastuille ja makuusäkit niitten päälle. Joen rannalla oli entinen nuotiopaikka ja siihen mekin tekaisimme tulet sateentihkussa ja pimeässä, keitellen lämmittävät teet ennen nukkumaan menoa. Pienethän ne tilat liiterissä olivat, kun siellä oli niin paljon puita, mutta kylmä ei makuusäkissä ollut ja kohta ei niissä nukkujilta enää saanut vastausta, jotakin kysyessäni. Kuuntelin, kun pöllö huhuili pari kertaa ulkona. Viimeinen ääni ennen tajuntani häipymistä uneen oli tasainen sateen sihinä katolle.

☐ LÄHELLÄ RAJAA

Aamupuurot oli syöty ja Luttojoki jäänyt jo kilometrien päähän taakse. Kuljimme hiljakseen kohoavaa vanhaa tienpohjaa, jota vastaamme loriseva Kolmokkioja käytti paikkapaikoin uomanaan. Tästä alkaen tiemme kulki rajavyöhykkeen reunaa seuraillen aina Ahmajoelle saakka. Tämän matkan kulkevat rajavyöhykkeen raja ja poroaita yhdessä. Rajavyöhyke on näiltä kohdin tavallista kapeampi, vain noin puolitoista — kaksi kilometriä. Tie nousi yhä, kohti Kiertämäpäiden välistä solaa. Karttaa ja kompassia ei tarvittu, seurailtiin vain poroaitaa. Se on muuten vedetty kulkemaan länteen viettäviin rinteisiin, niin että sitä lännestäpäin lähestyvät porot jäävät aidan suhteen alamaihin. Aidan ylittäminen käy silloin paljon lumen ja hangen aikanakin vaikeaksi. Hirvet ja joskus karhut sitä voivat rikkoa ja silloin saattaa poroja päästä karkaamaan itään. Ennen ne yleensä sinne katosivat ja poromies kärsi sen tapploinaan. Nykyisin on tietääkseni olemassa lupa hakea porojaan takaisin, mutta vaikeata kai se on. Siellä on suuret ja tuntemattomat kairat. Noin kilometri ennen Ahmaojaa huomasin äkkiä vasemmalla puolellamme kämpän. Se ei ollut minulle tuttu ja pudotimmekin rinkat varvikkoon ja lähdimme sitä katsomaan. On kuulemma proromiesten rakentama ja nimeltään Rusinakaltio. Poroaita kulkee aivan sen takanurkalta. Kohta sieltä lähdettyämme saavuimme Ahmaojalle. Kohdassa, jossa pitkospuut kulkevat sen yli, on se merkillisyys, että leveyttä purossa on tuskin puoltatoista metriä, mutta syvyyttä on kolmatta metriä. Tästä paikasta näkyi sinertävä tunturin kaari yli keltaisen jängän ja sen takaisen metsänreunan, Neuvostoliiton puolelta. Paikalla oli taulu, jossa on käsi ja teksti: Seis! Rajavyöhyke.

☐ ENSIMMÄISET TUNTURIT JA SAUNA

Ylempi-Kiertämäjärvi, jonka rannalla olevassa autiomajassa yövyimme, oli illalla sinne Ahmajoelta tullessamme erittäin kaunis näkymä. Pilvet olivat jo päivällä hajonneet ja taivas oli syksyisen kuulaan sininen. Ilta-aurinko valotti alkavan ruskan keltaista ja oranssia järven itäpäässä. Vastarannan tumma havumetsä ja taivaan sinisyys kuvastuivat tyyneen veteen. Syvä hiljaisuus ja rauha ympäröivät kulkijan kuin hyväily. Kohta kohosi sininen savukiemura kämpän yläpuolelle, haipuen ilmaan.

Mutta uusi vaelluspäivä oli jo alullaan. Oli aamu, vaalea, hiukan kajea syysaamu. Suopaikan lammikot olivat riitteessä. Seisoimme joen ruskan värittämällä rannalla ja katselimme paikkaa, mistä päästä yli. Se oli kaunis sorapohjainen ja -rantainen joki, mutta niin pitkälle kuin saatoimme nähdä, se kohisi koskena, teki laajaa mutkaa ja oli niin vuolas, että housujen kastumatta ei yli näyttänyt päästävän. Vasta pitkähkön hakemisen ja sauvaa tukena käyttäen tehdyn kahlailun jälkeen löytyi ylityspaikka. Joelta otimme kompassisuunnan kohti Peuranampumapäätä ja Hirvaspäitä, jotka ovat puolivälissä matkaa Anterin Mukkakönkään kämpälle, sen päiväiseen tavoitteeseemme. Hirvaspäältä oli mahtavan laajat näköalat kateen lentää, yli Vuongelinojan laaksomaan Neuvostoliiton puolella kohoaville tuntureille, joilla pilvien siniset varjot vaeltelivat. Mieleen tuli ajatus siitä, miten kiinnostavia kohteita nuo tunturit olisivat vaeltajalle, jos ne vielä olisivat rajan täällä puolella.

Illan suussa tulimme Anterin kämpälle. Siellä oli muutamia retkeilijöitä, jotka olivat lämmittäneet saunan. Mekin pääsimme vuorollamme sen tummaan hämärään ja kiuas sihautti leppoisat löylyt, karkoittaen jäsenistä matkan väsymykset. Huuhtominen suoritettiin Mukkakönkäässä. Uiminen siinä ei oikein käynyt, veden vähyyden vuoksi, mutta kun heittäytyi pitkälleen sorapohjalle ja vähän kääntyili, niin koski huljautti muutamaaetelset vetensä ylitse. Se kyllä piristi. Tätä saunailtaa juhlistamaan oli repussa kannettu tilkkaset "kirkasta" etelästä ja nyt ne kallistettiin Anterin kämpän jykevän kelopöydän ääressä, takan kelotulen heittäessä häilyviä varjokuvia seinille. Matka alkoi olla puolessa ja mieliin kohosi jo seuraavan päivän päämäärä, laaja salaperäinen tunturimaa — Vongoiva.

Lapinkerho KIELLAn tunturivaellukselta syyskuussa 1969 muisteli

ERKKI AHOKANTO

Pohjolan huipulla

SKANDINAVIAN KORKEIMMAT HUIPUT kohoavat Jotunheimenin tunturialueella Norjassa. Alue sijaitsee vain hiukkasen Helsingin leveysasteesta pohjoiseen. Koulukirjojen ja vanhempien karttojen mukaan Norjan korkein tunturi on Galdhöpiggen, kartois a yleensä 2.469 m. Uusimmissa kartoissa sen kuitenkin voittaa Glittertind, joissain korkeimmillaan 2.481 m. Norjassa kuulee jatkuvasti kiisteltävän siitä, kummalle kuuluu asema Pohjolan korkeimpana huippuna, ja pohdittavan mittausten ercavaisuuden syitä. Koska syyskesäinen vaellukseni suuntautui tälle alueelle, nousin varmuuden

Jatk. siv. 6.

Ykin sillan vaiheilta

Siitä on kulunut yli 5 vuotta kun Tunturiladun toimesta jälleenrakennettiin Ivalonjoen riippusilta. Sillan pystyttäminen oli mittava työ Tunturiladulle ja ylpeyden aihe talkootyöhön osallistuneille jäsenille. Silasta tuli edeltäjäänsä pitempi ja uuden sijaintipaikkansa johdosta varmempi kestämään vaikeissakin tulvatilanteissa joka kevät toistuvaa jäidenlähtöä. Jylhän kauniissa Kultalan maisemassa tämä Saunakosken ylittävä silta on kunnioitusta herättävä rakenne. Moni sillan ylittänyt retkeilijä on varmaankin pysähtynyt tarkastelemaan sen nerokkaasti suunniteltuja rakenteita, sekä miettimään millä tekniikalla latulaiset pystyttivät sillan yli 5 m:n korkeudelle kuohuvan kosken päälle. Ivalonjoen riippusilta on Tunturiladun edesmenneen puheenjohtaja Yki Pitkäsen suunnittelemana insinööritaidon näyte ja hänen nerokkaasti johtaman pystytystyön tulos. Työhön osallistuneissa oli vain jokunen ammattitaitoinen ja tarvittavat koneetkin kannettiin rinkoissa rakennuspaikalle. Suotta ei riippusilta kanna nimeä "Ykin silta". Silta on muistomerkkinä tuleville retkeilijäpolville Ykin johtajataidosta ja tunturilatulaisten merkittävästä talkootyöinnostuksesta.

Sillan valmistuttua Tunturiladun johtokunta luovutti sen metsähallituksen omistukseen ja hoitoon, sillä olihan metsähallituksen toimesta hankittu tarvittava puutavara ja sijaitsihan silta metsähallituksen maalla. Kirjeessään Tunturiladulle metsähallitus kiitti Tunturilatu ry:tä ja rakentajia, sekä ilmoitti ottavansa sillan vastaan ja huolehtivansa sen kunnossapidosta niiden mahdollisuuksien puitteissa, joita sillä on siihen.

Vuosia oli kulunut ja sillan rakentajat muistivat talkootyönsä kohdetta. Kesällä 1970 Susikyrön suuren saunaremontin päätteeksi Riihimäen Eikka ja allekirjoittanut päättivät poiketa Ivalonjoen Kultalassa toteamassa, että missä kunnossa riippusilta nyt on. Kolmanneksi matkalle lähti ensimmäistä Lapinmatkaansa suorittava Jukka-Pekka. Automatkan jälkeen tavoitettiin polun pää josta vielä löytyi kultajuhlien aikaiset polun merkit Pahaojan kämpän kautta Patatunturin eteläsivulle. Eikan muistissa olivat kompassilukemat säilyneet ihmeteltävän hyvin, kun ilman karttaa suunnistimme poluttomassa maastossa aivan sillan kohdalle. Siinä oli silta edessämme sellaisena kuin rakentajat sen jättivät. Vuodet olivat ruostuttaneet kannatinvaijerit, siltalankuista oli puunkyllästysaine haihtunut ja ylikuljettaissa sillan kansi painui jonkin verran vinoon. Talkootyön päätteeksi rakennetusta keittokatoksesta puuttui edelleenkin lieden savutorvet, jotka oli luvattu toimittaa myöhemmin. Jotakin uutta oli kuitenkin ilmestynyt Kultalan maisemaan. Sillalta Kultalaan johtavan polun varrelle oli rakennettu uutuuttaan hohtava autiotupa ja se vaikutti varsin kodikkaalle.

Tunturiladun johtokunta saamansa tilanneselostuksen perusteella käsitteli Ykin sillan huoltoasiaa ja päätti 25-vuotisjuhlakiireiden jälkeen ottaa sillan kunnostamisen kesän 1973 toimintaohjelmaan, mikäli metsähallitukselta saadaan lupa työn suorittamiseen ja työssä tarvittava materiaali. Lupa työn suorittamiseen ja tarvikkeiden toimittamiseen saatiinkin pian metsähallitukselta, sillanrakentaja veteraanien Villen ja Petterin neuvottelutaidon tuloksena.

Kunnostustalkoista tiedotettiin jäsenkunnalle kiertokirjeillä ja Tunturilatu-lehdessä. Koitti viimein päivä, jolloin talkoolaiset kokoontuivat Kiilopään kurssikeskukseen. Samanaikaisesti oli menossa toinenkin mittava talkootyöoperaatio "Tunturiluuta" ja niinpä alkajaisiksi 4 ensin tullutta talkoolaista käväisi puhdistamassa Luulammen autiotuvan ympäristöineen. Autiotupa pihapiireineen oli kaikenlaisen rojun ja jätteen vallassa, mutta 36 työtunnin jälkeen paikka näytti varsin siistiltä ja retkeläisiä miellyttävältä paikalta. Sunnuntaiaamuna 22. 7. oli Kiilopäällä 12 tunturilatulaisen joukko valmiina vaeltamaan Kultalaan. Yhden henkilöauton lisäksi Kiilopään pikkubussi sai täyden lastin kuljetettavakseen aluksi Kutturan tietä ja sitten heikkokuntoista tukkitietä Pahaojan kämpän läheisyyteen. Pahaojan kämppään ja sen pihatanhualle leiriydyimme viettämään sunnuntaita. Päivän kuluessa puhdistimme pihapiirin turistien heittämistä roskista ja kämpän korjaustyöstä jääneistä rakennusjätteistä.

Ykin siltaa maalataan. Ylimmäisenä maalarina kiikkuu Yrjö Suuniittu ja alempana puuhailevat Matti Rutanen, Pekka Huttunen (tikkailla), Eila Hämäläinen ja Sirkka Iivanainen.

Illan mittaan retkeiltiin Sotajoen ja Pahaojan vanhoilla kullan kaivualueilla.

Maanantaiaamuna olikin jo kilre Kultalaan, sillä tiedettiinhän siellä olevan lisää talkoolaisia ja arveltiin kauan kauniina pysyneiden säitten muuttuvan pian epävakaisiksi. Sotajoen ylityksen jälkeen tavoitettiin polun pää. Vielä oli polussa jotakin tuttua, joskin muoviset merkkinauhat olivat pahasti haalistuneet. Patatunturi löytyi aikanaan ja sen huiputettuamme uusia karttoja hyväksikäyttäin suunnistimme sillalle. Tulomme oli huomattu Kultalassa, jossa majaileva etujoukko oli toivottamassa tervetulleiksi, kun me keinahtelevaa riippusiltaa pitkin olimme ylittäneet Ivalonjoen. Meitä oli nyt koolla kaikkiaan 17, joista peräti 9 oli Ykin sillan rakentajaveteraaneihin lukeutuvaa. Matkalla meitä jännitti kovasti, että onko metsähallituksen toimittamissa tarvikkeissa kaikki mitä työn suorittamisessa on välttämätöntä, vai puuttuuko jotakin. Ilomme oli suuri, kun havaitsimme tarvikevaraston olevan täydellisen. Olipa meitä yllätetty käsien pesuaineella, joka myöhemmin osoittautui erittäin hyväksi puhdistettaessa tervaisia käsiä ja tahriutuneita vaatteita.

Jo illalla tutkimme Ykän ja Eikan kanssa sillan kunnon ja suunnittelimme työvaiheet. Kannatinvaijerit ylittäessään sillan kannatinpukit olivat kosken vesipinnasta yli 10 m:n korkeudella. Tämän todettiin hankaloittavan puhdistus- ja eristystyön suorittamista.

Telineinä käytettävät tikapuut huojuivat sillan mukana, joten työn suorittajalta kysyttiin kovaa päätä, jopa tapaturmavaaran uhkaamistakin. Tiistaiaamuna oli sitten työnjako selvä. Ykä ja allekirjoittanut nousivat yläilmoihin kannatinvaijereiden ja pukin ylimpien puuosien kimppuun. Korkeaan työskentelypaikkaan totuttiin pian ja työ lähti käyntiin. Eikka ja Matti puhdistivat ja tervasivat vaijereita niiltä osin, minkä sillalta ylettivät ilman telineitä. Rainer ja Lasse suorittivat tarvikehuoltoa ja vetivät Valttia sillan puuosiin. Pensseliä heiluttamassa nähtiin ruuan ja kahvin laiton välillä Eila, Sirkka, Toini, Marjatta, Meri, Liisa, Vilma, Airi ja Pomppe. Mailis ja Pirkko suorittivat erittäin tärkeää tehtävää, lämmittäessään talkoolaisille joka ilta Kultalan 103-vuotiaan savusaunan.

Työ edistyi hyvin, työntahti oli kova, ketään ei tarvinnut hoputtaa. Lämpimiä ja aurinkoisia päiviä riitti ja niistähän riippuikin työn joutuminen. Vain pieni ukkoskuuro katkaisi työn pariksi tunniksi. Torstai oli talkootyön kolmas päivä, jolloin vaijerit saatiin ruostesuojatuiksi, puuosat kauttaaltaan valtatuiksi ja lopuksi sillankansi oikaistuksi. Suurta mielihyvää tuntien onnistuneesta huoltotyöstä kokosimme jäännöstarvikkeet Kultalan rakennukseen, pesimme pensselit ja läksimme Ykän johdolla retkelle Kehäpään huipulle. Kehäpään huipulta on näkymät valtavat. Tuntureita näkyy joka puolella. On kairaa, jänkää ja aapaa. Täällä Kehäpään huipulla selviää, miksi riippusilta on rakennettu juuri Kultalan kohdalle. Tästä kautta kulkee mainio retkeilyreitti Kiilopäältä Kultalan, Kehäpään ja Appiksen kautta Lemmenjoelle, välietappina voi käyttää Hammastuntureitakin. Sotajoella, Ivalonjoella ja Kultalassa voi viipyä Suomen kultahistorian muistoissa. Täällä on eräretkeilijän mieluisa loman kohde, ei ole vielä tungosta turisteista, niinkuin on Saariselällä ja Pallas-Ounastuntureilla.

Näissä mietteissä palasimme Kultalaan. Viimeinen kylpy savusaunassa ja sen päälle uinti Ivalonjoen raikkaassa vedessä antoi meille syvän unen. Perjantaiaamun varhainen herätys ja paluumatka kohti Pahaojan kämppää ja Kiilopäätä alkaa. Sinne jäi Ykin silta uudistuneena, värinsä muuttaneena ja kuin ryhdistyneenä uhmaamaan Lapin vuodenaikojen vaihteluita, ehkä pitkiäkin aikoja.

Kiilopäällä huoltojoukkomme hajosi. Ne joilta loppui loma saattelimme etelään meneviin linjaautoihin, osa lähti Saariselälle hoitamaan osuuttaan "Tunturiluuta operaatiossa". Susikyrön talkootyöt odottivat ja niin läksimme Eikan, Sirkan ja Pompen kanssa Repokairantietä Susikyröön.

PEKKA HUTTUNEN

Tunturiluuta...

(Jatkoa siv. 1)

sekä Inarin hoitoalueiden kuin myös yksityisten kämpänomistajien kanssa, ei tässä yhteydessä ole tarpeellista ryhtyä kertomaan. Mainittakoon kuitenkin, että metsähallitukselle, Perä-Pohjolan piirikuntakonttorille, molempien hoitoalueisiin, Nattasen ja Kaunispään palovartioihin sekä Saariselän opasvalvoja Matti Toivolalle lähetettiin kirjalliset ohjelmat joka kuukausi. Niissä ilmoitettiin minä päivänä milläkin kämpällä siivoustyötä tehdään ja kuka on porukan vetäjä sekä osanottajien lukumäärä. Työ oli suunniteltu tehtäväksi eräretkien yhteydessä kesä-syyskuun aikana. Luutatoimikunta laati yksityiskohtaiset kirjalliset ohjeet siitä, mitä töitä tehdään ja miten ne tulisi suorittaa. Erityisesti painotettiin sitä, että roskien polttamisesta ei saa aiheutua metsäpalon vaaraa. Laaditut ohjeet lähetettiin hyväksyttäväksi metsähallitukselle sekä tiedoksi hoitoalueille ja Matti Toivolalle. Lisäksi luutatoimikunta laati 25 kohtaa käsittävän toimenpideilmoituksen annettavaksi jokaiselle siivousporukan vetäjälle. Työn tultua suoritetuksi, se oli määrä täytettynä palauttaa. Metsähallitus lupasi hankkia tarvittavat työkalut omille autiotuvilleen. Muita kohteita varten ne saatiin lahjoituksina. Kesko Oy ja Rake Oy Helsingistä lahjoittivat yhteensä 13 satsia työkaluja, joista kukin käsitti lapion, rautaharavan ja kaksi lehtiharavaa, sekä toimittivat työkalut Sodankylään. Parhaat kiitokset lahjoittajille!

Operaation ilmoittaminen rekiväelle suoritettiin Tunturiladun ja Suomen ladun tiedotuskanavia käyttäen. Työtä ei haluttu monopolisoidan vain Tunturiladulle, vaan siihen kutsuttiin mukaan muitakin halukkaita. Keitä sitten osallistui luudan heiluttamiseen? Ensiksikin Tunturiladun eri paikkakunnilla toimivat seitsemän kerhoa, Kuokte Hyvinkää, Kolbma Tampere, Njellä Pieksämäki — Mikkeli, Vihtta Vaasa, Kuhtta Helsinki, Sietsa Iisalmi ja Kavitsi Helsinki. Lisäksi siihen tulivat mukaan seuraavat muut yhdistykset ja vastaavat: Suomen Ladun eräretkenjohtajakurssi, Karhulan tunturisusikerho; Nuorten retkeilyn tuki r.y., Pieksän Latu r.y., Kemia

jat, Imatran Lapinkävijä

lan siltatalkoolaiset sek

yksityiset asiasta kiinn

henkilöt. Kaikkiaan

tunturiluutaan 20 suuru

vaihtelevaa eräretkiporu

yhteensä n. 175 henkilöä

tuja kohteita oli 34. On

kysytty montako työtunt

vilkkaassa käytössä olev

tuvan ja sen ympäristön

minen. Eräiden retkei

laskelman mukaan se va

kimäärin 70 tuntia.

Tunturikerho Kavtsin

Marjatta Lindberg tek

kuussa laajan tutkimus

sen Saariselälle. Hän käv

ta tutustumassa 25:een

kohteeseen ja antoi jo

kirjallisen raportin. Sam

roksen hän teki sy

uudelleen ja kirjoitti jä

portin sekä erittäin mer

yhteenvedon havainnoist

Miten operaatio tun

sitten onnistui?

Jos tuloksia katsotaa

naisuuden kannalta, niin

nistui hyvin ja vietiin lä

nitelman mukaisesti m

poikkeusta lukuunot

Marjatta Lindberg kerto

tissaan havainneensa "

eron" siivottujen ja viel

matta olevien autiotupie

Eräitä kohteita oli työn

TUNTURISUDET v. 197

n:o	Nimi + kotipaikka	Käyntejä	Huippuja	Eräretkiä	Johtajana
1065	Autti Veli, Tampere	9	20	8	8
1066	Boisman Matti, Kuusank.	10	40	8	8
1067	Brummer Henrik	14	10	13	—
1068	Fagerström Birger, H:ki	5	18	2	1
1069	Haapala Jarmo, Kouvola	13	16	8	6
1070	Hilska Kerttu, Orimattila	12	25	7	—
1071	Hyttinen Juhani, Savio	5	20	3	1
1072	Juura Matti, Inkeroinen	5	35	3	1
1073	Jäntti Helena, Suonenjoki	6	15	3	3
1074	Jäntti Pirkko, Helsinki	14	21	10	—
1075	Jäntti Seppo, Helsinki	13	21	11	11
1076	Kanerva Kalevi, Turku	9	25	6	4
1077	Karttunen Timo, Karhula	6	14	4	4
1078	Keinänen Olavi, Helsinki	6	18	1	1
1079	Korkeila Asta, H:linna	5	14	4	—
1080	Kotovaara Olavi, L:ranta	5	17	1	—
1081	Kunelius Paul, Jyväskylä	10	82	5	5
1082	Kärkkäinen Sylvi, Vieki j.	5	24	2	2
1083	Lappi Liisa, Helsinki	10	25	5	—
1084	Lehto Lauri, Hämeenlinna	7	15	3	2
1085	Levo'n Henrietta, Oulu	8	15	2	—
1086	Maunula Venni, Kuopio yli	5	13	1	1
1087	Mehtonen Pekka, Kuusank.	7	20	1	1
1088	Mikkonen Sinikka, Autio	7	33	2	—
1089	Moilanen Urpo, Suonenj.	11	10	8	7
1090	Multamäki Eero, Helsinki	6	17	4	4
1091	Mustonen Osmo, Helsinki	13	13	2	1
1092	Niskanen V., Suonenjoki	5	18	4	3
1093	Nissinen Lea, Varkaus	7	15	2	—
1094	Nykänen Olavi, Karhula	5	14	1	1

JOHTAJASUDET 1973

No 82 Laiho, Keijo, Helsinki
Susi n:o 926. Huippuhullu susi, huippuja 100. Tehnyt su
sen Norjaan (320—340 km). Harrastusnäytteenä: Por
niiden käyttö. Kova kala- ja retkimies.
Kä 11, Er 7, Jo 4, Hu 100

No 83 Lamminjoki, Kyösti Mikael, Helsinki
Susi n:o 777. Susivaellus Äkäslompolo—Kilpisjärvi (
Harrastusnäytteitä tehnyt kaksin kappalein. I Suu
Inari—Angeli tien vaikutuspiiriin kuuluvien asukkaid
tattelun tien vaikutuksesta heidän elämäänsä. II
erään eräretken suunnittelun anatomia.
Kä 7, Er 8, Jo 8, Hu 63

No 84 Mikkonen Urpo, Valkeala
Susi n:o 313. Varsinainen käsirankiertäjä. Susivaelluk
jänä Sallan Pyhätunturi—Tulppio—Nuorttijoki—Laa
km). Pitänyt eräretkenjohtajakursseja. Harrastus
olutpurkista tehty Soihtu ja lämmityslaite "ÖLKKY".
Kä 73, Er 12, Jo 12, Hu 80

No 85 Nyholm, Tuovi, Kuusankoski
Susi n:o 638. Saariselän kulkija. Susivaellus kuiten
tialle (312 km). Susikerho Aljon perustajajäsen, Kuu
dun johtokunnan jäsen. Harrastusnäyte: Terveydellist
kohtien huomioonottaminen eräretkellä.
Kä 7, Er 10, Jo 7, Hu 31

No 86 Ohisalo, Jouko Helsinki
Susi n:o 944. Susivaellus Saariselälle (310—330 km).
tusnäyte Allista, Lapin lentävästä vaeltajasta. Kala-
mies.
Kä 14, Er 5, Jo 3, Hu 50

URISUDET v. 1973

paikka	Käynt-ejä	Huip-puja	Erä-retkiä	Johta-jana	Kuntosuo-rituksia
Tampere	9	20	8	8	3 vuonna
atti, Kuusank.	10	40	8	8	2
Henrik	14	10	13	—	2
Birger, H:ki	5	18	2	1	2
rmo, Kouvola	13	16	8	6	8
tu, Orimattila	12	25	7	—	2
hani, Savio	5	20	3	1	9
, Inkeroinen	5	35	3	1	2
na, Suonenjoki	6	15	3	3	7
ko, Helsinki	14	21	10	—	2
o, Helsinki	13	21	11	11	2
alevi, Turku	9	25	6	4	20
Timo, Karhula	6	14	4	4	2
Olavi, Helsinki	6	18	1	1	2
sta, H:linna	5	14	4	—	2
Olavi, L:ranta	5	17	1	—	15
aul, Jyväskylä	10	82	5	5	7
Sylvi, Vielkij.	5	24	2	2	14
Helsinki	10	25	5	—	2
, Hämeenlinna	7	15	3	2	15
rietta, Oulu	8	15	2	—	2
enni, Kuopio yli	5	13	1	1	10
Pekka, Kuusank.	7	20	1	1	5
Sinikka, Autio	7	33	2	—	4
rpo, Suonenj.	11	10	8	7	13
Eero, Helsinki	6	17	4	4	2
Osmo, Helsinki	13	13	2	1	1
., Suonenjoki	5	18	4	3	23
ea, Varkaus	7	15	2	—	2
lavi, Karhula	5	14	1	1	2
1095 Paukkunen Viljo, Kouvola	13	20	8	2	2
1096 Penttinen Voitto, H:linna	24	paljon	20	20	12
1097 Pitenius Ritva, Varkaus	5	15	1	—	2
1098 Pylkkänen Risto, Karhula	7	13	1	—	yli 10
1099 Raatikainen Raimo, Oulu	8	13	3	3	2
1100 Rahko Saga, Helsinki	12	43	8	2	2
1101 Raita Vuokko, Turku	7	20	1	—	2
1102 Raunio Laila, Helsinki	12	44	7	3	2
1103 Reiman Jorma, J:koski	8	16	1	—	5
1104 Rutanen Matti, Espoo	5	17	1	—	4
1105 Saarinen Jussi, Espoo	6	23	6	6	2
1106 Saarinen Ulla, Espoo	6	23	6	6	2
1107 Salo Muisto, Riihimäki	yli 20	paljon	24	24	yli 15
1108 Sillander Juti, Vaasa	8	22	4	2	4
1109 Snellman Anja, Iisalmi	7	21	3	1	3
1110 Taavitsainen Veijo, Kymi	7	21	3	1	6
1111 Taina Sinikka, Kuusank.	7	15	1	—	2
1112 Tallroth Heijke, Espoo	5	14	3	—	2
1113 Toivonen Unto, Helsinki	6	40	1	—	2
1114 Tolvanen Erkki, Seutula	14	26	6	6	2
1115 Valjakka J., Kaustinen	7	16	2	1	5
1116 Wasenius Kai, Rauma	7	17	2	1	2
1117 Vilen Jukka, Turku	6	36	2	1	4
1118 Vilkki Matti, Siltakylä	5	14	4	4	13
1119 Virta Heikki, Helsinki	7	14	7	4	7
1120 Virtanen Aila, Espoo	7	15	1	—	2
1121 Vuolle-Apiala Risto	5	18	1	—	18

☐ YLLÄ OLEVASSA LUETTELOSSA esim. eräretkien lukumäärä saattaa poiketa huomattavasti siitä, mitä asianomainen anoja on ilmoittanut. Tämä johtuu siitä, että eräretkiksi on ilmoitettu napapiirin eteläpuolella, jopa Etelä-Suomessa tapahtuneet vaellukset, tai liian lyhyen ajan kestäneet eräretket. Tullakseen hyväksytyksi, on eräretken kestettävä vähintään 6 vrk ja tapahduttava napapiirin pohjoispuolella.

SUSIVALIOKUNTA

AJASUDET 1973

ijo, Helsinki
926. Huippuhullu susi, huippuja 100. Tehnyt susivaelluk-aan (320—340 km). Harrastusnäytteenä: Poroaidat ja yttö. Kova kala- ja retkimies.
: 7, Jo 4, Hu 100

ki, Kyösti Mikael, Helsinki
777. Susivaellus Äkäslompolo—Kilpisjärvi (575 km). snäytteitä tehnyt kaksin kappalein. I Suunnitellun geli tien vaikutuspiiriin kuuluvien asukkaiden haas-tien vaikutuksesta heidän elämäänsä. II Selostus retken suunnittelun anatomia.
8, Jo 8, Hu 63

Urpo, Valkeala
313. Varsinainen kairankiertäjä. Susivaelluksen vetä-lan Pyhätunturi—Tulppio—Nuorttijoki—Laanila (346 tänyt eräretkenjohtajakursseja. Harrastusnäytteenä sta tehty Soihtu ja lämmityslaite "ÖLKKY".
: 12, Jo 12, Hu 80

Tuovi, Kuusankoski
638. Saariselän kulkija. Susivaellus kuitenkin Hal-2 km). Susikerho Aljon perustajajäsen, Kuusaan La-kunnan jäsen. Harrastusnäyte: Terveydellisten näkö-uomioonottaminen eräretkellä.
10, Jo 7, Hu 31

Jouko Helsinki
944. Susivaellus Saariselälle (310—330 km). Harras-Allista, Lapin lentävästä vaeltajasta. Kala- ja metsä-

r 5, Jo 3, Hu 50

No 87 Ranta, Pentti, Helsinki
Susi n:o 955. Susivaellus Antero Arolan johdolla Kilpisjärveltä —Niktaluoktaan (314 km). Kirjoittanut harrastusnäytteenä: Mäntyjen kelottuminen Lapissa.
Kä 4, Er 6, Jo 2, Hu 26

No 88 Rantanen, Kalevi, Helsinki
Susi n:o 956. Saariselän ja Kilpisjärven ystävä. Susivaellus ylti Nuorgamista—Kiilopäälle (342 km). Harrastusnäytteenä monisivuinen kuvaus; Eräretkeilijä ja karhu.
Kä 1, Er 10, Jo 8, Hu 22

No 89 Reeni, Antti, Riihimäki
Susi n:o 957. Riihilatu ry:n puheenjohtaja. Susivaellus kuljet-tiin Kilpisjärveltä—Kautokeinoon—Hettaan (310 km). Harras-tusnäytteenä kehitellyt ja rakentanut rinkkapulkan.
Kä 5, Er 7, Jo 6, Hu 33

No 90 Reeni, Eva, Riihimäki
Susi n:o 959. Riihilatu ry:n sihteeri. Susivaellus tarvottu yh-dessä edellisen kanssa, kuten muutkin yhteisen elämän vael-lukset. Harrastusnäytteenä; Laavurankinen.
Kä 6, Er 3, Jo 10, Hu 42

No 91 Vainio, Allan, Hämeenlinna
Susi n:o 985. Hämeenlinnan ladun varapuheenjohtaja. Tehnyt susivaelluksen Kilpisjärveltä—Haltille—Tenonmuotkaan ja ta-kas Kilpisjärveltä (412 km). Perusteellinen selonteko: Poro-elon hoitotoimenpiteet ja laiduntaminen harrastusnäytteenä.
Kä n. 30, Er 18, Jo 16, Hu yli 40

No 92 Vuorinen, Soili, Kuusankoski
Susi n:o 667. Susikerho Aljon perustajajäsen. Susivaellus kul-jettu Kilpisjärvi—Halti—Ailakkajärvi—Kilpisjärvi (312 km). Kokeillut Lako-telttakaminaa Saariselällä. Oikea Saariselän ystävä.
Kä 5, Er 8, Jo 6, Hu 28

IKÄSUDET 1973

IKÄSUSI N:O 26

VÄINÖ FRIMAN, LAHTI

Väinö Friman, jonka paremmin tunnemme nimeltä Väiski, liittyi Tunturilatuun v. 1963 ja on tunturisusi numerolla 350. Kuitenkin jo v. 1956 hän on aloittanut retkeilyn Lapissa. Tunturi, latu ja polku ovat Väiskin sydäntä lähellä. Lukuisat ovat ne kurut ja kerot, jotka hän on taakseen jättänyt. Myöskin Ruotsin tunturimaa on usean kerran ollut hänen talvieräretkiensä kohteena. Erätoverina Väiski on miesten parhaita, rauhallinen, auttavainen ja väsymätön.

Tunturiladun harrastushommissa on Väiski ollut tehokkaasti mukana ja mihin hän on kerran ryhtynyt, siellä on myös jälki näkynyt. Hän on kuulunut yhdistyksen rakennustoimikuntaan. Voimanpesänä hän heilui Pekanjängän purkutalkoissa ja Susikyrön rakennustelineillä, ja oli mukana molempien riippusiltojen rakennustalkoissa Ivalonjoella. Jäkälä-äytsin valtauksen jälkeen on Väiskin kullanhimo vuosi vuodelta kasvanut. Kaivaukselle on Väiskin toimesta hankittu kaikki "tykötarpeet", on vaskoolia prässätty erikoisia, -muotoisia ja -aineisia nimeltään Väiski, Veka, Leena ja Polski. Väiskin taiteellisen silmän ja taitavan käden tuoteita on mm. Susikyrössä nähtävissä. Erityisesti tuohi, kelopuu ja pahka ovat hänen materiaalinaan. Susikyrön tuohinen nimilaatta sekä tuohi ja kelopuu eri muodoissaan kämpän sisällä ovat Väiskin käsityötä. Hänen taidolla tekemänsä susiaisten rintamerkit, talkootuohitähdet ja muut kivat esineet ovat aina herättäneet huomiota yhteisissä tilaisuuksissamme.

Luonteenpiirteensä mukaisesti ei Väiski pyri ns. näkyväksi hahmoksi, mutta hänen toimintansa Tunturiladussa on sitäkin tehokkaampaa ja jämerää. Tunnustukseksi tästä on hänelle myönnetty Suomen Ladun pronssinen ansioplaketti ja nyt ikäsuden arvonimi.

Onnittelemme yhteen ääneen!

IKÄSUSI N:O 27

PEKKA HUTTUNEN

Viihtyminen luonnossa ja eräretkillä on periytynyt Pekalle jo poikavuosien ajoilta. Sota-aika antoi hänelle pätevää eräretkikokemusta Rukajärven suunnan mittaamattomilla ja koskemattomilla saloilla ja vesillä, missä erämaantuntemus ja omin avuin selviäminen vaikeissa olosuhteissa oli monesti "elinehto". Sodan seuraukset veivät Pekan Lapin tuntumaan. Hän oli vuosina 1945—46 jälleenrakentamassa Ounasjoen varsien tuhottuja kyliä. Hän kertoo silloin ensimmäisen kerran nousseensa tunturiin ja kuvailee miten laajat näkymät mykistivät ensikertalaisen jättäen mieleen toiveen päästä joskus viettämään lomaa näillä tuntureilla ja kairoilla. Vuosia kuitenkin kului ennen kuin keväällä 1964 tehty hiihtoretki aloitti säännölliset talvi- ja kesäretket Lapin maisemissa. Käyntejä napapiirin paremmalla puolella on kertynyt 25, tunturin huiputuksia 45, ja eräretkiä 9, joista 7:n johtajana. Viime vuosien kuntosuoritukset ovat vaihdelleet 1300—2200 kilometrin välillä.

Osallistuminen Keimiön hiihtoviikkoon v. 1968 antoi Pekalle kimmokkeen liittyä tunturilatulaisten reiluun joukkoon. Saman vuoden heinäkuussa hän jo aktivistina osallistui Ykin sillan rakennustalkoisiin ja syksyllä oli tunturisusi valmis numerolla 684. Johtajasudeksi hänet vihittiin v. 1971 numerolla 64.

Pekan ansioista "pähkinänkuoressa" lueteltakoon lyhyesti: tunturikerho Njellän puheenjohtaja ja perustajajäsen, Pieksän Ladun puheenjohtaja 1969 alkaen, Tunturiladun johtokunnan jäsen 1971 alkaen ja rakennuspäällikkö.

Huolehtimien Susikyröstä on ollut Pekalle sydämen asia. Hänen johdollaan on Sauna korjattu perusteellisesti, tehty kellari, halkosuoja, keittokatos ja nili. Pekka on ollut myöskin susiviikon vakituinen vetäjä. Kuluneena kesänä hän johti Ykin sillan kunnostustalkoot ja osallistui operaatio "tunturiluutaan".

Suomen Ladun pronssinen ansioplaketti on myönnetty Pekalle v. 1971. Iisalmella syntyneenä paljasjalkaisena "piällysmiehenä" on Pekka pystynyt säilyttämään savolaisen huumorin, minkä monet meistä ovat havainneet siitä, että hänen seurassaan on aina lystiä. Hän osaa hoidella taidolla tunturilatulaisten diplomaattisia suhteita ja saa uusia jäseniä mukaansa. Monet meistä ovat tavalla tai toisella saaneet tuntea Pekalle luonteenomaista avuliaisuutta.

Onnittelumme!

IKÄSUSI N:O 28

YRJÖ SUUNIITTU, TAMPERE

ERÄRETKEILYN SUOMEN MESTARI MALLIA 1973.

Eikä saavutus ihme olekaan, sillä paljon on Ykä Lapin tuntureita ja kairoja kierrellyt. Hän sanoo käyneensä Lapissa ensimmäisen kerran v. 1950 ja siitä alkaen on retkiä kertynyt kaikkiaan 29, eräretkiä 20 joista kolme yli 300 km pitkiä. Hän on huiputtanut 105 kertaa. Luettelossa on mukana mm. Kebnekaise ja muutamia Norjankin toppia.

Ykä on harrastanut retkeilyä jo nuorena partiojärjestön piirissä sekä aktiivisesti suunnistus-, maasto- ym. kilpailuja vuodesta 1955 lähtien. Vaelluskilpailuista innostuneen retkiveikon tilille voidaan kirjata seuraavat sijoitukset Suomen Ladun leiripäivillä: v. 1971 1. sija, v. 1972 1. sija. Valtakunnallisissa erävaelluksen mestaruuskilpailuissa tuli v. 1970 2. sija, v. 1971 3. sija ja tänä vuonna mestaruus. Ykä on rinkkapulkan vannoutunut vetäjä sekä kokeillut menestyksellisesti laavulautaa vesistöjen ylityksissä.

Tehomies on Yrjö talkoohommissakin, esim. rakentelemassa Susikyrön saunaa ja keittokatosta, kunnostamassa Sudenpesää, kasaamassa Ykin siltaa ja kulkemassa "luuta kädessä" Saariselkää.

Tunturilatuun Yrjö liittyi v. 1961 ja sai susimerkin n:o 335 v. 1962. Hänet vihittiin "Director Lupukseksi" v. 1966 numerolla 31. Tunturikerho Kolbman puheenjohtaja hän on ollut kerhon perustamisesta 1967 alkaen, sekä TL:n johtokunnan jäsen vuodesta 1969 lähtien. SL:n pronssinen ansioplaketti myönnettiin Ykälle v. 1971. Hän toimii Pohjois-Hämeen res.ups.kerhon urheilutoimikunnan kuntourheilun vetäjänä. Yrjöllä on myöskin kerkeä kynä. Hän on kirjoitellut Tampereen kuulumisia.

a Matti Toivolal-
ätoimikunta laati
ävän toimenpide-
nettavaksi jokai-
rukan vetäjälle.
ritetuksi, se oli
ä palauttaa. Met-
hankkia tarvit-
omille autiotuvil-
hteita varten ne
ksina. Kesko Oy
singistä lahjoittii-
satsia työkaluja,
itti lapion, rauta-
ksi lehtiharavaa,
työkalut Sodan-
kiitokset lahjoit-

moittaminen re-
tiin Tunturiladun
n tiedotuskanavia
ei haluttu mono-
Tunturiladulle,
tsuttiin mukaan
kaita. Keitä sitten
n heiluttamiseen?
nturiladun eri
toimivat seitse-
uokte Hyvinkää,
re, Njellä Pieksä-
li, Vihtta Vaasa,
i, Sietsa Iisalmi
inki. Lisäksi rii-
ukaan seuraavat
et ja vastaavat:
eräretkenjohtaja-
n tunturisusiker-
tkellyn tuki r.y.,

Pieksän Latu r.y., Kemian Taajojat, Imatran Lapinkävijät, Kultalan siltatalkoolaiset sekä eräät yksityiset asiasta kiinnostuneet henkilöt. Kaikkiaan osallistui tunturiluutaan 20 suuruudeltaan vaihtelevaa eräretkiporukkaa ja yhteensä n. 175 henkilöä. Siivottuja kohteita oli 34. On myöskin kysytty montako työtuntia vaatii vilkkaassa käytössä olevan autiotuvan ja sen ympäristön siivoaminen. Eräiden retkenvetäjien laskelman mukaan se vaatii keskimäärin 70 tuntia.

Tunturikerho Kavtsin sihteeri Marjatta Lindberg teki kesäkuussa laajan tutkimuskierroksen Saariselälle. Hän kävi ennalta tutustumassa 25:een siivouskohteeseen ja antoi jokaisesta kirjallisen raportin. Saman kierroksen hän teki syyskuussa uudelleen ja kirjoitti jälleen raportin sekä erittäin merkittävän yhteenvedon havainnoistaan.

Miten operaatio tunturiluuta sitten onnistui?

Jos tuloksia katsotaan kokonaisuuden kannalta, niin se onnistui hyvin ja vietiin läpi suunnitelman mukaisesti muutamaa poikkeusta lukuunottamatta. Marjatta Lindberg kertoo raportissaan havainneensa "valtavan eron" siivottujen ja vielä siivoamatta olevien autiotupien välillä. Eräitä kohteita oli työn alla vasta syyskuun puolivälin aikoihin. Em. raportista, luutaporukoiden vetäjiltä ja muiltakin operaatioon osallistuneilta saaduista tiedoista voidaan yhteenvetona mainita seuraavia seikkoja:

— tunturiluuta herätti positiivista huomiota Saariselällä olleiden muiden retkeilijöiden keskuudessa
— siivotut autiotuvat ja niiden ympäristöt olivat säilyneet puhtaina
— harvinaisen pitkä kulohälytystila oli monessa tapauksessa estänyt roskien polttamisen
— tällainen työ osoittautui sopivaksi suorittaa eräretken yhteydessä
— monen autiotuvan ympäristön maaperä on niin kova ja kivinen, että riittävän syvän roskakuopan kaivaminen lapiolla oli vaikeaa; tarvitaan lisäksi rautakanki
— roskakuopan merkitseminen erityisesti talviolosuhteita varten on suoritettava selvästi, muuten roskat löytyvät keväällä kuopan reunalta
— roskien polttamista varten kannattaisi suunnitella "uuni" esim. 200 litran tynnöristä tehtynä
— yleisesti käytettyjen retkireittien varsilla ei juuri esiintynyt roskaisuutta
— nuorisosijat olivat yleensä siistejä.

Ehkä parhaan lausunnon tunturiluudasta olemme saaneet Ylikemin hoitoalueen erävartijalta saapuneessa kirjeessä. Se on osoitettu Suomen Ladulle, mutta ottakaamme se omaksemme tähän jäljennettynä:

SUOMEN LATU

Suurella mielihyvällä olemme panneet merkille kuluvana kesänä suorittamanne autiotupien siivousoperaation Saariselän alueella, joka kohdistui myös meidän hoitoalueellamme sijaitsevaan Jaurin eli Peuraselän kämppään.

Nykyisenä aikana, jolloin retkeilijöitä kohtaan esitetään eräiltä tahoilta osin erittäin kärkevääkin arvostelua, on tällainen toiminta omiaan vahvistamaan sitä hyvää käsitystä, jota täällä aina on tunnettu todellisia eräretkeilijöitä kohtaan.

Metsähallinnon Ylikemin hoitoalue esittää kiitoksensa ja toivottaa Teidät vastaisuudessakin tervetulleiksi retkeilemään alueellaan.

Kemijärvellä 4. pnä syyskuuta 1973

Ylikemin hoitoalueen puolesta
erävartija Seppo Saraspää.

Tässä kirjeessä on asiantuntijan lausunto, sillä erävartija, jos kukaan osaa arvostella näkemäänsä maastossa. Mutta kirjeeseen sisältyy myös vakava velvoite. Kun meidät toivotetaan vastaisuudessakin tervetulleeksi retkeilemään Ylikemin hoitoalueella, niin muistakaamme puolestamme omat velvollisuutemme kunnon retkeilijöinä.

Alustavien tietojen mukaan on myöskin metsähallitus tyydytyksellä todennut hankkeemme onnistuneen. Tulokset tunturiluudas' kaikkine raportteineen tullaan lähiaikoina luovuttamaan metsähallitukselle sekä ilmeisesti saattamaan myös julkisuuteen.

Parhaat kiitokset kaikille tunturiluutaan osallistuneille!

PETTERI VÄÄNÄNEN

Koottiin turkikset. Ja nahat. Lämpimät.

1. Raijalla kokopitkä, hupullinen, tummanruskea mokka(kelsi)turkki **822,—** ja susihattu **235,—**
2. Tuomaalla lyhyt ruskea farmarimokkaturkki **510,—** ja susihattu **225,—**
3. Sepolla ruskea farmarimokkturkki **508,—** ja susihattu **288,—**
4. Arjalla vaalea lammasmokkaturkki **544,—** ja koivistolaishattu valkeaa kalgania **109,—**
5. Karilla tummanruskea mokkaturkki, jossa on supikaulus ja irtovuori **564,—** ja supihattu **106,—**
6. Fredillä arokettuturkki **1875,—** ja hattu myös arokettua **222,—**
7. Annelilla lyhyt tummanruskea mokkaturkki, kaulus ja hihansuut tiibetinlammasta **432,50**
8. Heidillä ruskea mokkturkki **622,—** ja susihattu **296,—**

On myös linjakkaita housuja sekä mallikkaita saappaita. Tule vaikka ja katso itse.

Nämä asut valittiin Hakaniemen Centrumista.

Avoinna:
ma-pe 9—20
ti-ke-to 9—18
la 9—16

OSAMAKSULLA

ELANTO CENTRUM
ALEKSI • HAKANIEMI

Pohjolan...

(Jatkoa 3. sivulta)

vuoksi molemmille huipuille.

Norjassa on alkanaan käyty kovaakin keskustelua siitä, onko Jotunheimenin alue säilytettävä kokonaan koskemattomana erämaana vai onko sinne vedettävä teitä, joita seuraavat hotellit ja varsinaisia eränkävijöitä helpoimpaan kulkuun tottuneet turistit. Jälkimmäinen kanta on voittanut ja alueelle johtaa eri ilmansuunnilta teitä, jotka yleensä päättyvät johonkin hyvinvarustettuun tunturimajaan tai -hotelliin. Vaellusreitit kulkevat siten tällaisten eitaitten kautta. Varsinaisia autiomajoja ei alueella ole, mutta teltta selässä voi tietenkin kulkea tavano aisista poluista poiketen. Alueen sijainti helposti saavutettavissa olevana aiheuttaa sen, että tunturivaelluksesta on tullut kansan tapa. Onhan alue Keski-Norjan eteläosassa, jonne pääsy kaikilta ilmansuunnilta on helppo. Nykyisen tilanteen takia on kiinnostus tunturiretkeilyyn ilmeisesti valtavasti kasvanut. Paljon ihmisiä, kokonaisia perheitä, tulee autoillaan tunturelle viikonlopuiksi. Lauantaiaamuna jätetään auto tunturimajan pihaan, nostetaan reppu selkään ja taivalletaan seuraavalle tunturimajalle, jossa ollaan yötä ja palataan sunnuntaina joko samaa tai muuta reittiä autolle takaisin ja huristetaan kotiin. Väliin sopii noin viidenkymmenen kilometrin vaellus mahtavan vaikuttavassa maastossa ja kuulaassa vuoristoilmassa. Ihmisiä, joilla on suurkaupunkiensa lähettyvillä mahdollisuus tällaisiin viikonloppuihin, täytyy kadehtia.

Tunturissa vaeltaessaan näkee läpileikkauksen koko Norjan kansasi. Siellä tarpoo rakkaisessa maastossa rinkka pykälässä kymmenvuotias lapsi ja seitsemänkymmenvuotias isoäiti. Kohtasin matkallani kokonaisen koululuokan n. 14-vuotiaita. Mukana oli luokanvalvoja ja koko luokka. He kulkivat n. 150 km:n retken ja nousivat useille huipuille, mm. juuri Glittertindenille. Eniten kiinnosti se, että operaatio oli kuin lukusuunnitelmaan kuuluva ja siihen osallistui todella koko luokka aivan samalla tavalla kuin matematiikan tuntiin. Ei ole näin ollen ihme, että Norjassa näkeekin enimmäkseen reippaita ja urheilullisia ihmisiä.

Oma matkani tapahtui siten, että tulin aamukoneessa Helsingistä Osloon, jossa norjalainen vaelluskumppanini oli minua vastassa. Ajoimme välittömästi Jotunheimeniin ja tulimme Gjendesheim-nimiseen tunturimajaan upean Gjende-järven itäpäähän. Ehdimme jo matkapäivänä nousta 1.740 m:n Veslfjälletille saamaan ensivaikutelman ja viikaisemaan penikulmien takaa Glittertindenin jäistä huippua. Aloitimme tästä seuraavana aamuna vaelluksen, joka kesti neljä päivää.

Kuljimme ensin pohjoiseen Glitterheimiin, sieltä länteen Spiterstuleniin ja sieltä saman Gjende-järven länsipäähän Gjendebun tunturimajaan. Kierroksemme oli syrjähyppyineen hieman toistasataa kilometriä. Matka sinänsä ei sils ollut kovin pitkä, mutta reitti oli enimmäkseen erittäin vaikeakulkuista rakkaa. Korkeuserot olivat myös melkoiset, helpoimpana päivänä n. 800 m. ja kahtena päivänä vajaa 1.400 m.

Glittertindenin huippu on kuin puolipallo. Pohjoisreuna putoaa kohtisuoraan puolisen kilometriä alempana olevalle jäätikölle. Eteläreuna laskee sileänä jäätikkönä sen verran loivasti, että nousu huipulle joko idästä tai lännestä ei ole kovin vaikea. Huippu muodostaa siten pitkän harjanteen, jonka pohjoisreuna on äkkijyrkkä. Nousu idästä huipulle on huomattavasti helpompi. Lisäksi Glitterheim tarjoaa lähimpänä olevan lähtökohdan huipulla käyntiin. Nousu on todella verrattain helppo, mutta suuresta korkeuserosta johtuen tietysti rasittava. Varsinaiselle viimeiselle huipulle nousu on kevyt, jos on tullut varatuksi mukaan jääkengät. Riittävän vinossa asennossa oleva sileä jää antaa varsin vähän tukea kumisaappaalle. Kaikissa mainoksissa puhutaan hakuista ja köysistä, mutta tavallisen tunturikävijän varusteisiin Norjassa kuuluvat kyllä jääkengät. Saatavissa on varsin yksinkertaisia neljän piikin levyjä, jotka kiinnitetään remmillä vaikka kumisaappaaseen. Ne kulkevat repussakin mukana ilman, että ne paljon painoa lisäävät. Jos jää sattuu olemaan todella sileä, huipulla käyminen voi jäädä unelmaksi jääkenkien puuttuessa. Lännestä on nousu huipulle huomattavasti valkeampi. Alarinteessä on nimittäin niin jyrkkä rakkainen kohta, että se tekee sekä nousun että laskun melkoiseksi koettelemukseksi. Polku on merkitty erittäin hyvin ja sillä on todella paras pysytellä, sillä poikkeaminen johtaa paikoihin, joissa vaaditaan jo ammattimaisen vuoristokiipeilijän kykyjä.

Glittertindenin länsipuolella, sen ja Galdhöpiggenin välissä, kulkee pohjoiseteläsuuntaan komea Visdalenin laakso. Siinä on Spiterstulen-niminen hotelli. Se tarjoaa erinomaisen lähtökohdan nousulle Galdhöpiggenille. Korkeuseroa on 1.355 m. ja sinoa mahdollinen reitti siedettävä, vaikka paikoitellen melkoisen jyrkkä. Huomattavasti helpompi nousu on Juvashyttan-nimisestä majasta, koska sieltä lähtökohta on noin 700 m Spiterstulenia korkeammalla. Juvashyttanista joudutaan kuitenkin kulkemaan jäätikön yli, mihin sisältyy melkoisia riskimomentteja. Näin ollen nousu ilman opasta Spiterstulenilta on sinänsä helppo juttu, mutta Juvashyttanista se ei sitä enää ole. Näihin ikuisiin jäätikköihin, jotka ovat jatkuvassa liikkeessä, muodostuu itsestään railoja, joiden syvyys on sama kuin jäätikön syvyys sillä kohtaa, mikä saattaa olla toista sataa metriä. Tällainen halkeama voi olla tuoreen lumen peitossa, joten putoaminen halkeamaan ei suinkaan ole harvinaista. Jäätiköiden ylitykset onkin järjestetty siitä syystä letkassa, jossa kulkijat ovat köytetyt toinen toisiinsa.

Itse nousin Glittertindenille idästä ja jatkoin sen yli länteen, joten suhteellisen kevyt rinkkakin tuli pistäytyneeksi Pohjolan korkeimmalla huipulla. Galdhöpiggenillä kävimme Spiterstulenista tehtyämme ensin opasan mukana erittäin mielenkiintoisen kierroksen Svellnosbreen-nimisellä jäätiköllä Galdhöpiggenin huipun eteläpuolella. Tämän jäätikön reuna oli muodostunut kristallimaiseksi luolarykelmäksi, jossa kuljimme jäätikköseinää ylös ja alas hohtavissa luolissa ja tunneleista sisään ja ulos. Tämä jäätiköllä käynti sopii huipulle nousuun varsin hyvin, koska oppaan johdolla jäätikkökierrokselle tullut lauma palasi takaisin hotelliin, mutta huipulle johtavan merkityn reitin saavuttaminen jäätikön reunasta oli varsin helppoa.

Entisten kokemusten perusteella Jotunheimenissä on yleensä melko sateista. Atlantilta tulee jatkuvasti vaihteleva, säätä ja yleensä sade on todella kastavaa. Tämänkertaiset päivät olivat ainutlaatuisia, ja ilmeisesti niin kauniita ja tyyniä päiviä ei ainakaan tunturin huipulla siellä ole kuin pari vuodessa. Sekä Glittertindenin että Galdhöpiggenin huipulla olisi voinut tulitikun poltaa sormissaan loppuun. Aurinko paistoi kirkkaalta taivaalta, ilma oli lämmin eikä tuulen henkäystäkään tuntunut.

Olen joskus aikaisemmin miettinyt, miksi norjalaiset yleensä ovat laihoja, ruskettuneita, tuulentuivertamia tyyppejä. Olen myös usein miettinyt, miksei heitä juuri tapaa turisteina Välimeren maissa, ei Kanariansaarilla, ei Mallorcalla, ei Rhodoksella. Taitaa olla niin, että suurimpana syynä on heidän kotipihaltaan leviävä mahtavan suurenmoinen tunturimaasto, jota tehokkaasti käyttää koko kansa.

VELI SUNILA

Saamelaiskulttuuria tulossa Helsinkiin

Karasjokelaisen hopeaseppä Gisbert Dunkerin valmistamia saamelaisia hopeakoruja ja -astioita on nähtävillä Helsingin suomenkielisellä työväenopistolla marraskuun alussa. Dunkerin korut ja astiat ovat suuresta saamelaisen taiteen sekä käsitöiden näyttelystä, joka muodostaa saamelaiskulttuurin viikon 9.—16. 11. rungon Helsingissä ja muualla Uudellamaalla.

Saamelaiskulttuurin viikon järjestävät Lapin sivistysseura ja Kirjailijakeskus herättääkseen keskustelua saamelaisten elämään liittyvistä kysymyksistä. Lisäksi viikon aikana on tarkoitus valaista saamelaisten historiallista ja elinkeinollista taustaa, heidän kieli- ja kouluolojaan sekä edistää saamien aseman taloudellista ja sosiaalista suunnittelutyötä.

Työväenopiston saamelaisen taiteen ja käsitöiden näyttelyssä esittäytyvät maalareina Nils-Aslak Valkeapää ja ruotsalainen poroisäntä ja taiteilija Nicolaus Skum. Useat kymmenet Suomen, Ruotsin ja Norjan Lapin käsityöntekijät lähettävät näyttelyyn töitään sekä nähtäviksi että myytäviksi.

Karasjokelainen hopeaseppä Gisbert Dunker esittää omia hopeakoruja ja -astioita. Työväenopistolla on näytteillä myös saamelaista kirjallisuutta ja esitetään dioja ja filmejä.

Saamelaisten käsityöntekijöiden järjestäytymistarpeesta ja merkkisuojan välttämättömyydestä puhuu kulttuuriviikolla Utsjoelta kotoisin oleva luutöiden mestari Ilmari Laiti.

Saamelaiskulttuurin viikkoon kuuluu myös useita ohjelmallisia tilaisuuksia. Viikon aikana pohditaan muuan muassa saamelaiskulttuurin olemusta ja sunnuntain 11. 11. pääjuhlassa työväenopistolla käsitellään saamelaisten oikeuksia ja sanaa käyttävät Matti Louekoski, Kirsti Paltto, Erno Paasilinna, Helvi Nuorgam-Poutasuo, Pekka ja Samuli Aikio sekä Matti Morottaja.

Joikua kuullaan viikon aikana kahdessa konsertissa 10. ja 11. marraskuuta. Konserteissa esiintyy Ailu sekä kuusi muuta joikaajaa pohjoisesta.

Kulttuuriviikkoon liittyy myös viiden päivän kulttuurikiertue Uudellamaalla, Sipoossa, Lohjalla, Hangossa, Karjaalla, Kirkkonummella ja Espoossa esiintyy saamelaiskulttuurin edustajia kouluissa, opistoissa ja kirjastoissa. Kiertueella esitetään myös filmejä ja mukana on myös osa näyttelyaineistoa.

Saamelaisinstituutti sai johtajan

Pohjoismaiden kulttuuriministerit ovat Kööpenhaminassa pitämässään kokouksessa nimittäneet norjalaisen Aslak Nils Saran äskettäin perustetun saamelaisinstituutin johtajaksi. Instituutti toimii Koutakeinossa Norjassa. Sara on 39-vuotias ja syntynyt Kaarasjoella. Uuteen virkaansa saamelaisinstituutissa hän astuu 1. marraskuuta.

Saamelaisinstituutin hallitus nimitettiin helmäkuussa. Se on mm. valinnut johtajat instituutin kolmeen osastoon. Osastot hoitavat saamelaisten oikeudellisia ja elinkeinoihin liittyviä kysymyksiä, saamen kieltä ja saamelaiskulttuuria sekä koulutus- ja tiedotusasioita. Instituutti toimii yhteistyössä yliopistojen, korkeakoulujen ja muiden oman työalansa laitosten kanssa.

Postiauton jarrutus pelasti karhun

Alakylän paliskunnan alueella on nähty karhu. Postiauton ollessa normaalivuorollaan matkalla Kittilistä Kolarin kautta Rovaniemelle, hyppäsi sen eteen suurikokoinen karhu noin kahden kilometrin päässä Kallonkylästä Kolariin päin. Välttääkseen päälleajoa joutui postiauto jarruttamaan. Kuljettajalla oli kylläkin hansikaslokerossa ase, mutta ennen kuin hän sai sen esille, ennätti karhu jo metsään.

Alakylän paliskunnalla oli samalla suunnalla Mäntyvaaran aidalla torstaina erotus, jossa oli koossa 500 poroa. Porovahdit olivat panneet edellisenä yönä merkille, että aidassa olevat porot olivat rauhattomia. He epäilivät koiria olevan lähellä ja niiden aiheuttavan levottomuutta, mutta ilmeisesti tämä kontio kierteli aitausta, koska nyt nähty otso tuli juuri Mäntyvaaran suunnalta.

Onnitellaan Oskaria

Susikyrön naapurimme ja ystävämme Oskari Kyrö täytti 19.10. 73 70 vuotta. Kaikki Susikyrön kävijät hänet toki tuntevat, mutta uusille jäsenille kerrottakoon että Susikyrömme sijaitsee Oskarin entisillä mailla ja hänen kanssaan tonttikauppaa kävimme muutama vuosi sitten. Viime vuoden susivihkiäisissä Susikyrössä oli Oskari kunniavieraana Valkko-poronsa kanssa ja sytytti rakotulet juhlapaikalla. Häneltä on monesti muulloinkin saatu arvokasta apua ja paljolti saamme kiittää Oskaria siitä että meillä on Susikyrö.

TALVILOMAKARTTOJA -74

ULKOILUKARTTOJA:

1:100 000 Helsinki, Tampere, Hämeenlinna ja Turku

1: 50 000 Halti—Kilpisjärvi, Kaunispää—Kopsusjärvi, Sokosti—Suomujoki, Rukatunturi—Oulanka, Ylläs—Levi, Pallas—Keimiö, Hetta—Outtakka, Inari—Menesjärvi ja Lemmenjoki

1: 40 000 Luosto—Pyhätunturi ja Hämeenlinna

1: 25 000 Nuuksio, Östersundom, Lahti, Jyväskylä, Oulu, Rovaniemi, Pyhätunturi, Turku, Kajaani ja Helsinki

PERUS- ja TOPOGRAFIKARTTOJA suuresta osasta maata. Automatkailijoille sopivia TIE- ja MATKAILUKARTTOJA.

MAANMITTAUSHALLITUKSEN KARTANMYYNTI
Eteläesplanadi 10, 00130 Helsinki 13, puh. 175 811

Helalauantainen kunto-vaellus Hki-Hyvinkää

Tämän kirjoittaja on — järkevästi ajatellen — jo liian vanha mies lähtemään 65 km:n sunnuntaikävelylenkille. Mutta kun kutsu taas soi perinteelliselle helatorstairetkelle unohdin hetkessä ikäni ja järkevän ajattelun taidon enkä malttanut nytkään olla vyöttämättä kupeitani ja niin sonustauduin matkaan.

Katsoin asialliseksi ottaa itselleni yhden tunnin ikähyvityksen ja lähdin matkaan Pirkkolan urheilupuistosta klo 5 muun porukan startatessa klo 6. Seuraavalla kerralla taidan ottaa pari tuntia ikähyvitystä. Tämä muita aikaisempi lähteminen ei millään tavoin sodi retken sääntöjä vastaan, sillä keneltäkään ei mitata vaellukseen käyttämäänsä aikaa.

Oli ihana aamu. Joku on väittänyt, että Helsingin Keskuspuistosta ovat linnut kaikonneet. Tällaisen väittämän esittäjä ei varmaankaan ole ollut Keskuspuistossa kauniina kesäaamuna klo 5. Silloin siellä on kaikennäköisten ja kaikenkokoisten lintujen todellinen kilpalaulanta käynnissä. Ne linnut, joille luontoemo ei ole antanut kaunista lauluääntä yrittävät muilla keinoin, esim. ulkonäkönsä komeudella pärjätä suosikkikilpailussa. Tässä suhteessa oli vaikuttavin näky Pitkäkosken majan ja Vantaan sillan väliselle pellolle joukkokokoukseen kerääntyneet kymmenkunta fasaania. Muiden lintujen laulukonsertti jatkui ilman taukoa vielä pitkälle Keskuspuistosta eteenpäinkin, mutta auringon noustua korkeammalle ja ilman lämmittyä väsyivät linnut ja lauluhalut heikkenivät. Näyttäytyi siellä metsässä muukin metsänväki kuin linnut. Näinpä yhden niinkin aran eläimen kuin ketun. Jäniksiä siellä hyppelehti lukuisa määrä ja muutama oravakin naksutti puun oksalla.

Tein matkan rauhallista tahtiani suuresta luonnonrauhasta täysin rinnoin nauttien. Mieleeni tuli pieni kiitollisuuden häivä tämän Seitsemän Veljeksen reitin suunnittelijoita kohtaan siellä on varmaan vaatinut runsaasti työtä ja maastotutkimusta ennenkuin on saatu vedettyä näinkin asumattomia seutuja pitkin kulkeva reitti täällä tiheästi asutulla Uudellamaalla. Tätä reittiä kannattaa vaeltaa muulloinkin kuin vain tällaisena tempauspäivänä. On esim. mielenkiintoista seurata muutoksia reitin varrella. Miten paljon ovat pellolle istutetut koivun- ja kuusentaimet kasvaneet sitten viime näkemän. Erikoisen kaunis istutettu metsikkö on Rajamäen tehtaan lähellä. Ensimmäistä kertaa tätä reittiä vaeltaessa olivat nämä männyt vain paalunkorkuisia, nyt ne ovat kasvaneet jo yli pään. Tietysti reitillä on myös hakkuualueita, jotka ensimmäisenä vuotena hakkuun jälkeen näyttävät melko lohduttomilta, mutta joissa jo muutaman vuoden kuluttua on nousemassa uusi, itsestään siementynyt taimisto ja vaeltajaa haittaavat risut ovat maatuneet. Pienellä mielipahalla on myös todettavissa asutuksen tunkeutuminen reitin varteen. Tämä on kuitenkin yllättävän vähäistä. Eivät nykyajan ihmiset mene metsään asumaan vaan asutuksen lisäys tapahtuu melkein yksinomaan kylien liepeillä ja kyläthän kierretään.

Näympä eksyneeni varsinaisesta aiheestani, helatorstaivaelluksesta armon vuonna 1973. Retken järjestäjien henkisen joustavuuden ansioksi on luettava tapa, jolla he selviävät allakantekijöiden aikaansaamasta pulmasta. Tämä retkihän on vuosikausia tehty perinteellisesti juuri helatorstaina. Ja nyt allakantekijät, ne lurjukset, etten pahemmin sano, poistivat allakasta koko helatorstain. Vähemmän tarmokkaat retkenjärjestäjät olisivat tästä tempauksesta varmasti niin lamaantuneet, että olisivat luopuneet koko hommasta. Tämän retken järjestäjät eivät lamaantuneet vaan ristivät retken helalauantaivaellukseksi. Tämä oli erittäin onnistunut ratkaisu koska siinä esiintyy edelleen perinteellinen ja tuttu hela-sana ja koska tämän pyhäpäivän nykyinen oikea nimi, mikä-se-nyt-taas-olikaan, on hankalan pitkä käytettäväksi. Nimessä esiintyvä hela-sanan voi myös tulkita vihjaukseksi siitä, että reitin päästä päähän vaeltaminen vaatii todellakin koko lauantaipäivän.

Taaskin näytän eksyneeni pois varsinaisesta vaeltamisesta. Seitsemän Veljeksen reitillä sensijaan ei ollut pelkoa eksymisestä, niin hyvin olivat retken järjestäjät viitoituksen varmistaneet.

Kun olin vaeltanut rauhallista tahtiani noin kolmisen tuntia aloin huolestua. Minulle oli kerrottu, että ensimmäinen juottopaikka avataan klo 8.00 ja kello oli jo runsaasti yli 8 ja juottopaikkaan oli vielä melkoinen matka ja pelkäsin juottopaikan emännän sulkevan putiikkinsa koska asiakkaita ei kuulu eikä näy. Mutta juuri kun rupesin hädissäni harkitsemaan jopa niinkin mielikuvituksellista suunnitelmaa, että minä itse kiristäisin tahtiani, saapuikin pelastus. Takanani lähestyi yhden tunnin minun jälkeeni lähteneet, varsinaisen porukkamme kärkimiehet, jotka eivät malttaneet kävellä vaan nuoren uroshirven vauhdilla ja tyylillä pyyhälsivät juosten ohitse. Tilanne oli pelastettu ja minä sain jatkaa rauhallisella mielellä vaellustani. Juottopaikan emäntä ei ollut kyllästynyt odottamiseen vaan oli pitänyt kahvin kuumana. Juottopaikalle kerääntyi jo enemmänkin, juosten vaeltaneita. Siinä sitten selviteltiin oliko ja kenen jalka hiertynyt ja kumpi jalka, kehuttiin emännän erinomaista pullaa ja ennen kaikkea harrastettiin nesteenvajauksen torjuntatoimintaa. Minusta näytti siltä, että ne, jotka olivat pitäneet matkalla suurinta kiirettä viihtyivät juottopaikan penkeillä muita pidempään. Esim. ne kolme sankaria, jotka rasvatun salaman lailla ensimmäisinä vilahtivat reitillä ohitseni oleskelivat täydessä rauhassa juottopaikalla sinne saapuessani ja jäivätkin vielä sinne jatkaessani matkaa. Tällaisen retken miellyttäviin puoliin kuuluukin juuri vapaus tehdä matkaa omalla tyylillään. Luonnollisesti nämä rasvatun salaman matkijat menivät myöhemmin uudelleen ohitseni vieläkin kovemmalla vauhdilla.

Koko reitin ikävin jakso, ainakin näin luonnonystävän kannalta, on maantietä pitkin tapahtuva 6 km:n matka Palojoelta Nurmijärvelle. Siltojen puuttumisen takia tämä osuus ei liene muuten järjestettävissä. Mutta olihan tietä vaeltaessa pienenä lohtuna Nurmijärven baarissa odottavat herkulliset sapuskat. Niitä syödessä oli myös tilaisuus oikoa kovalla maantiellä ehkä vähän puutuneita jalkojaan. Nurmijärveltä eteenpäin jatkuivat taas kimmoisat metsäpolut.

Koska kanssavaeltajia meni tämän tästä ohitseni aloin kannon päässä istuessani ja juomataukoa pitäessäni aprikoida, jokohan olen porukan viimeinen. Mutta silloin alkoikin kuulua perästäpäin kovaa puheen pulinaa ja arvelin ensin, että mukaan on matkan varreita tullut kuuluisa Rajamäen rykmentti mutta lähemmäksi tultua totesinkin heidät alkuperäiseen retkeilyporukkaamme kuuluviksi. Mukana oli myös hyvinkääläisiä. Saapuneet kertoivat muodostavansa vaeltajien häntäporukan. Heidän jäljessään on vain tyhjä reitti. Join juotavani rauhassa ja annoin tämän häntäporukan mennä ohitseni joten minä muodostin silloin häntäporukalle vielä ylimääräisen hännän. Tuskin olimme tällätavoin vaeltaneet kilometriäkään kun näin joukon pysähtyneen ja lähemmäksi tultuani totesin siinä olevan toisen ja viimeisen järjestetyn juottopaikan, jossa muutamat pikkupojat tyrkyttivät vahvaa ja hyvää appelsiini-, vai oliko se sitruunamehua 50 pennin lasihintaan.

Tällä juottopaikalla minulle kerrottiin, että retkemme pääpiste, Hyvinkään uimahalli, suljetaan klo 18.00. Oikeastaan uimahallin kassa suljetaan jo klo 17 mutta hyvinkääläisten erinomaisten järjestelyjen ansiosta meille oli järjestetty erikoistilaisuus päästä sisään vielä klo 18:aan mennessä. Totesimme juottopaikalla, että ehtiäksemme Hyvinkäälle klo 18:ksi oli meidän pidettävä melkoista kiirettä ja mentävä oikotietä. Oikotie kulki ensin maantietä pitkin, jossa yritimme pysyä sääntöjen mukaan pientareella varsinkin poliisiautoa ohittaessamme.

Sitten oikotie kulki VR:n rataa pitkin. Sitä vaeltaessamme päätimme yksimielisesti lähettää VR:lle paheksumiskirjeen sen johdosta, että ratapölkyt oli pantu aivan liian lähelle toisiaan joten radalla kulku tuntuu sipsuttelulta ainakin tällaisen suht. pitkäaskelisen ammattikävelijän näkökulmasta. Rataa kulkiessani tuli etsimättä mieleeni vanhan radanvartijan tapaus. Hän nim. käveli ystävänsä kanssa maantiellä ja ystävä yritti kävellä yhtäjalkaa radanvartijan kanssa. Vaikka ystävä oppikin lyhytaskelisen kävelytyylin ei hän siitä huolimatta oppinut kävelemään yhtäjalkaa radanvartijan kanssa. Selvisihän tähän syykin, radanvartija otti joka kahdennentoista askeleensa vielä muitakin lyhyemmän. Tämä oli tullut hänelle tavaksi jokapäiväisessä radallakulkemisessaan. Radallahan on kiskojatkoksen kohdalla kaksi ratapölkkyä melkein vierekkäin.

Vähän väliä kelloa katsoen totesimme, että uimahalliin ehtiminen klo 18:sta oli yhä edelleen aivan hilkulla. Vauhtia kiristäen ja välillä vähän hölkätenkin onnistuimme pääsemään perille viisi minuuttia ennen sulkemista. Joku oikotietä käyttämätön tuli vielä meidän jälkeemmekin ja kyllä heidätkin vielä sisään päästettiin. Hyvinkääläiset olivat hoitaneet kaikki retken järjestelyyn liittyvät seikat aivan erinomaisella tavalla. Uimahallin saunan löylyssä sitten retken rasitukset kaikkosivat ja joku ehdottikin, että eiköhän lähdetä kävellen takaisin Helsinkiin. Kyllähän se muuten olisi käynytkin päinsä, mutta kukaan ei ollut huomannut ottaa taskulamppua mukaan retkivarusteisiinsa. Silloin kun minä pulikoin uima-altaassa ei siellä sattumalta ollut ketään mutta. Helsingin uima-altaiden ahtauteen tottuneesta tämä yleisöstä tyhjä uima-allas tuntui perin oudolta mutta myös erittäin miellyttävältä. Sain uiskennella täydessä rauhassa kenenkään hyppimättä päälleni tai potkimatta tai vettä pärskyttämättä.

Vaellusretkestä Helsinki — Hyvinkää 26. 5. 73 jäi mieleen joka suhteessa miellyttävä muisto. Jos järjestäjät vain jaksavat vielä ensi vuonnakin hoitaa retken järjestelypuolen olen ensimmäisenä lähtemässä mukaan jollei aivan ylipääsemätöntä estettä ilmaannu.

Näkemiin vuoden 1974 helalauantaivaelluksella.

KOIRANSA KADOTTANUT

Kuntovaellus Helsinki — Hyvinkää suoritettiin kuudennen kerran helalauantaina. Lähtöpaikalla oli 33 tunturilatulaista. Reitti- ja juottopaikkojen selvityksen saatuaan starttasi reipas joukko kilometriä taakseen jättämään kello 06.08. Ensimmäiset olivat Hyvinkään uimalassa kello 15.15 ja viimeiset 18.30.

Koko matkan kulki 20, joista 5 naista. Perille tulojärjestys oli:

Kauko Rintala Hki, Henry Toivonen Hki Olli Suonne Hki, Matti Rutanen Hki, Pauli Puolakka Hki, Armas Heikkilä Hki, Ilmari Lappalainen Hki, Marjatta Haikonen Hyvinkää, Veikko Turvainen Pieksämäki, Rai Junttunen Hyvinkää, Erkki Suomi Hki, Veikko Leppäkoski Hki, Eila Hämäläinen Hki, Antero Arola Hki, Harald Eklu , Reino Mäkinen Hyvinkää, Marjatt Lindberg Hki, Riitta Valkama Hki, Eino Häjänen Riihimäki.

Tunturilatu toivoo että innostus riittää ja ensi keväänä tavataan samoissa merkeissä. Ehkä voitaisiin lähteä aamulla aikaisemmin, ettei tarvitsisi kilpailla uimahallin sulkemisen kanssa.

Puheenjoht.

(Jatkoa 1. sivulta)

ninä. Filmi ja sen yhteydessä syntynyt ääninauha on samalla kunnianosoitus sille työlle, jota Susikyrön näköpiirissä on tehty Lapin, sen luonnon ja eräretkeilynkin hyväksi.

□ □ □

Susikyrön tehokas käyttö on tuonut runsaasti ongelmia, joiden ratkaisuja on pohdittu monessakin johtokunnan kokouksessa. Susikyrön kämppä perustettiin eräkämpän luonteiseksi, kaikille tunturilatulaisille tarkoitetuksi tukikohdaksi, joka kuitenkin katsottiin tarkoituksenmukaiseksi lukita, jotta se säilyisi vain jäsenistön käytössä. Vilkas kävijämäärä edellyttäisi ehkä käytön lisäsäätelyä, on ehdotettu avainten vaihtoa ja yöpymismaksun käyttöönottoa, pikkulapsikieltoa jne. Johtokunta on päättänyt ottaa asian esille vuosikokouksen yhteydessä. Asia on mielestämme sitä luokkaa, että jäsenistön tulee määritellä käytön periaatteet.

□ □ □

Aivan viime hetkillä tuli tieto siitä, että Kolbma ja Yki ja Matti sen edustajina ovat tehneet todella hyvää mainosta Tunturiladulle. Erävaelluksen Suomen mestaruus lämmitti kaikkien tunturilatulaisten mieliä. Onnittelumme.

□ □ □

Eipä muuta kuin aktiivista tulevaa toimintavuotta kaikille.

Saamelaiskulttuurin viikonloppu

Alustava ohjelma

Perjantai 9. 11.

klo 18 **Saamelaiskulttuurin näyttelyn avajaiset Helsingin suomenkiel. työväenopistossa,** Helsingink. 26.

Aitoja käsitöitä Suomen, Ruotsin ja Norjan Lapista. Hopeaseppä Duncker (Karasjoki) saamelaisia koruja ja astioita. Nils-Aslak Valkeapään tauluja. Nicolaus Skumin (Jällivaara) maalauksia, piirroksia ja grafiikkaa. Valokuvia ja dioja. Kirjallisuuden näyttely. Joikuja nauhalta ja levyiltä. Taideteollisen oppilaitoksen valmistama koltttien asumisnäyttely. Ravintolassa tarjolla perinteisiä saamelaisherkkuja. Osa näyttelystä seuraa kiertueen mukana, osa jää opistolle viikoksi. Helsingissä näyttely on auki klo 18—20. Osa näyttelytavaroista myydään käsityöntekijöiden työn tukemiseksi. Vapaa pääsy.

klo 19.30 **Avajaisluento.** Assistentti Samuli Aikio: Mitä on saamelainen kulttuuri. Filmi Rajden. Joikua. Saamelaiskomitean pääsihteeri Pekka Aikio puhuu saamelaisen kulttuurin liittymisestä luontaiselinkeinoihin. Vapaa pääsy.

klo 19.30 **Iltatilaisuus Svenska Arbetarinstitutissa,** Dagmarink. 3. Ruotsalainen poroisäntä ja taiteilija Nicolaus Skum puhuu saamelaiskulttuurista. Filmi Rajden. Joikua Svennin sisarukset Ruotsista. Vapaa pääsy.

Lauantai 10. 11.

Näyttely auki koko päivän.

klo 19 Helsingin suomal. työväenopiston juhlasalissa **Joikuilta:** Alussa oli sävel. Juontaja Nils-Aslak Valkeapää. Esiintyjinä Matti Morottaja, Düuva Kautokeinosta, Anders Beer, Inga Guttorm (Karasjoki), Svennin sisarukset. Ravintolassa saamelaisherkkuja. Liput 5 mk.

Sunnuntai 11. 11.

Näyttely auki koko päivän.

klo 12 **Kohtauspaikkana näyttely.** Ilmari Laiti puhuu Suomen saamelaisten käsityöntekijöiden järjestäytymistarpeesta ja merkkien ja suojan välttämättömyydestä. Filmi. Dioja.

klo 14 **Päiväjuhla** Hgin suom. työväenopiston juhlasalissa. Vetäjinä Samuli Aikio ja Matti Morottaja. Esiintyjinä mm. Erno Paasilinna, Kirsti Paltto, Nicolaus Skum. Kirjalliset näytteet lukee Helvi Nuorgam. Joikuesitys. Filmi. Vapaa pääsy.

klo 19 **Joikuillan uusinta.**

SANAT: EINO JURVA SÄVEL: "KALLE TAPPINEN"

Lapin lumot

Kun kerrankin meet Lappiir
se matka iskee nappiin
ja takuulla sä siellä koet monta mukavaa.
Ei jälkeenpäin tuu mieleen,
et reissu meni pieleen
sen sulle voivat kaikki Lapinhullut todistaa.
Kierrät kairat,
taiat taidat,
joilla väärtiksensä siellä vistehäldit, seidat saa.
Tunturitkin
poikin pitkin
eivät lantalaistakaan ne tohdi enää peloittaa.

Kun tolvannut oot päivän,
ja tullen iltahäivän
sä tervaksisen tuulenkaadon tyveen tulet teet
ja nokkaan keistinaisan
saat mustan kahvikaisan,
niin siinä kohta kiehahtaapi kuumat kahviveet.
Ennen pitkään
eivät mitkään
nautinnot ne sulle enää tuota tuosta parempaa,
kun vain kerran
hetken verran
maltat kuunnella, niin tarinoita kertoo erämaa.

Se kertoo kuinka kevään
taas lämpöön enenevään
nyt purot sekä laululinnut soittaa sävelmää
ja tulipallo taivaan
se yli yönkin aivan
valollaan valaa öitten maahan uutta elämää.
Kuinka saikaan
kaamosaikaan
viettää kuolon unta kylmin kahlein kaunis kaira tää,
vaan kuin ennen
talven mennen
valon valta voittaa, pakenee pois routa sekä jää.

Se kertoo tullen kesän
tuhanten lintuin pesän
saa aikaan arktisessa luomisvoima vallaton;
se työntää lehdet puuhun
ja elon kaikkeen muuhun —
kun räkkä laulaa, tuuli soi, niin Lappi aito on.
Ihmisetkin
kuumin hetkin
valtaa elon ihme, unhoittuupi pakkanen ja jää.
Kairain kansa
muistoissansa
kaamosaikaan huoahtaapi: "Tää on elämää."

Kun saapuu syksyn ruska
jokainen puu ja puska
nyt värit kirjoo kauniimmat kuin kuulun maalarin
Taas tunturit ne loistaa —
ei värejään voi toistaa —
sen taiteen eessä mykäks käy jo suukin suulavin.
Luonto muukin
maa ja puukin
viime juhlapuvussansa oottaa yötä Lapinmaan,
linnut lähti,
iltatähti
jälleen kirkas on,
jo kohta kaikki lumivaipan saa.

Vaan kohta tunturitkin
niin poikin kuin myös pitkin
taas hikilaudat halkovat hohtoisen hankimaan.
Saa tuuli kilpaveikot,
jää hotelliinsa heikot —
taas kaira elää kaamoksessa uutta eloaan.
Sukset jalkaan,
tuosta alkaa
latu laukoa ja johtaa kauas tuntureiden taa,
kämppä jossa
autiossa
illan kahvin jälkeen pussissas näät unta makoisaa.

Tietietoa

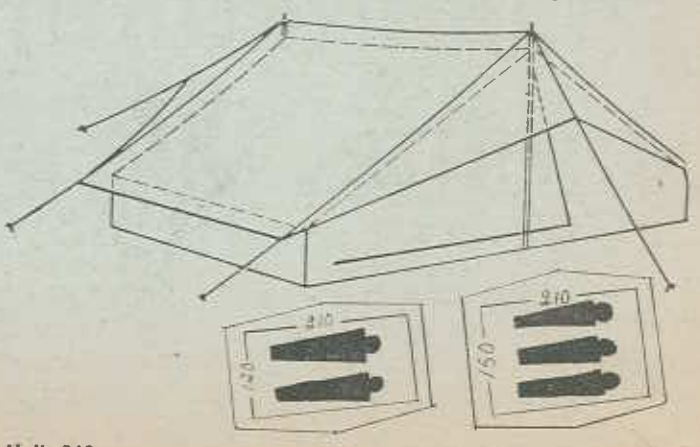
Tietön Nääkäläjärven kylä ei enää ole tietön. Luotettavalta taholta olemme saaneet kuulla, että Palojärvi — Näkkälä välille on rakennettu asfalttipintainen väylä.

Tepaston ja Raattaman välisen tien tekemistä jatketaan. Tätä 30 km pituista polkutietä on jo rakennettu noin puolet ja parhaillaan viitisentoista miestä siellä työskentelee.

TUNTURISUSI OY

VAASA puh. 961—24 19 80

— **Maailman johtavin keveiden tunturi- ja retkeilyvarusteiden valmistaja. Tunturisusi Oy kertoo Sinulle muutamista valmistamistaan varusteista.**
— **Nyt on mahdollisuus keventää.**
— **Varustuksen ollessa kyseessä mitkään vaatimukset eivät ole liian korkeita. Vaeltaja itse voi väsähtää, mutta varustus ei saa koskaan pettää.**

Hajk 312
Uudenlainen kevytteltta, joka suo paljon tilaa. Poikittain kulkevan harjan ansiosta on teltta korkein siinä, missä nouset istumaan. Ulkokatto ja pohja ovat kaksinkertaista synteettistä kuitua. Hengittävä sisäkatto. Korkeus 120 sm, leveys 120 sm, paino noin 1600 g. Hinta 260,—

Hajk 313
Kolmen hengen teltta. Korkeus 120 sm, leveys 150 sm, paino 1800 g.

Art. 505
Kehys, jossa on vaahtokumipehmusteiset hihnat, muutettavissa henkilökohtaisen hartialeveyden mukaan. Leveys 36 sm, korkeus 80 sm. sekä hylly alapuolella. Repun kannessa on erityisen suuri vedenpitävä vetoketjulla varustettu tasku. Sekä repussa että taskuissa on ohuesta tekokuidusta valmistettu lukko. Ulkotaskujen tunnelisauma on vahvistettu nahkakanttauksella ja saumoissa on ylimääräiset pakkaushihnat.
Tilavuus n. 70 l.
Kehys 104 A, reppu 204.
Kokonaispaino n. 1700 g.

Art. 502
Kehys, jossa on vaahtokumipehmusteiset hihnat. Leveys 36 sm, korkeus 80 sm. Repussa ja taskuissa on lumilukot. Taskut on ommeltu pystysuorilla saumoilla kiinni reppuun. Silloin repun ja taskujen väliin jää tunneli, jossa voi kantaa pitkiä varusteita.
Tilavuus n. 50 l.
Aidosta VINYLON F:stä valmistetussa pakkauspussissa on pyöreäksi ommeltu pohja ja narukiinnitys. Tilavuus n. 30 l. Erillisiä terylene-pakkaushihnoja on saatavissa sekä reppuun että pakkauspussiin, ne voidaan irroittaa sekä repusta että kehyksestä. HUOM! Repun paikkaa kehyksessä voi helposti muuttaa oikean painopisteen saavuttamiseksi esim. hiihdettäessä.
Kehys 101 A, reppu 203,
pussi 210 + hihnat.
Kokonaispaino n. 1700 g

Art. 504
Kehys, jossa on vaahtokumipehmusteiset hihnat. Leveys 36 sm, korkeus 58 sm ynnä tukihylly alhaalla.
Tilavuus n. 50 l.
Kehys 103 A, reppu 201.
Paino n. 1100 g

Art. 504-V
Kuten yllä, mutta repussa ja taskussa lumilukot. Taskut tunneliommeltu.
Kehys 103, reppu 203.

Lähettäkää kuvastonne ja tiedot lähimmästä jälleenmyyjästä.

Nimi .....

Postiosoite .....

.....

.....

OY TUNTURISUSI, Kalastajankatu 14
65100 Vaasa 10
Puh. 24 19 80